

บทที่ 3

การออกแบบตัวควบคุมชดเชยชนิดล้าหน้าและตัวกรองกาลมาน

ตัวควบคุม (Controller) มีหลายชนิดต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการควบคุมระบบและการเลือกค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมก็สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง ตัวควบคุมชดเชยชนิดล้าหน้าโดยใช้วิธีการหาค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมแบบเหมาะสมที่สุด (Parameter Optimization) เป็นวิธีการควบคุมชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมที่ดี [Lewis, F. L., 1992] ในวิทยานิพนธ์นี้จึงเลือกใช้ตัวควบคุมชนิดนี้ควบคุมก้านที่ตั้งอยู่บนรถให้อยู่ในตำแหน่งที่ตั้งตรง

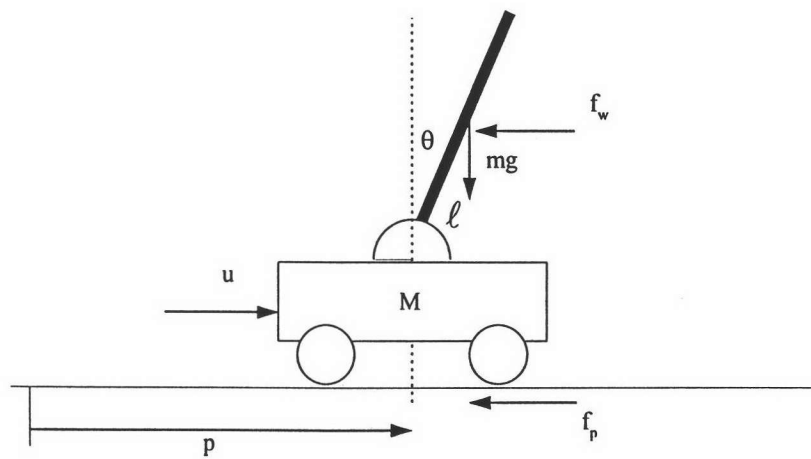
การออกแบบตัวควบคุมโดยทั่วไปจะต้องสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ขึ้นแทนระบบทางกายภาพแล้วจึงใช้แบบจำลองนั้นในการคำนวณหาพารามิเตอร์ของตัวควบคุม ซึ่งการคำนวณทั้งหมดเป็นสมการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้การออกแบบตัวควบคุมทำได้ง่ายจึงสมมติให้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์เป็นสมการเชิงเส้นและไม่มีผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและความคลาดเคลื่อนจากการวัด แต่เนื่องจากระบบทางกายภาพโดยทั่วไปแล้วจะมีคุณสมบัติเป็นระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น (Nonlinear) ทำให้ตัวควบคุมที่ออกแบบไว้ทำงานได้ดีในช่วงแคบ ๆ รอบจุดทำงาน (Operating point) และเพื่อให้ตัวควบคุมยังสามารถทำงานได้ดีในกรณีที่มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัดและที่เกิดขึ้นกับระบบ จึงทำการออกแบบตัวกรองกาลมานขึ้นเพื่อใช้ป้อนกลับร่วมกับตัวควบคุม

ในบทนี้จะกล่าวถึง การออกแบบตัวควบคุมชดเชยชนิดล้าหน้าโดยใช้วิธีการหาค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมแบบเหมาะสมที่สุดและการออกแบบตัวกรองกาลมาน โดยใช้แบบจำลองระบบที่มีลักษณะไม่เป็นเชิงเส้น ซึ่งต่อไปนี้จะใช้คำว่าระบบแทนระบบที่มีลักษณะไม่เป็นเชิงเส้น นอกจากนี้ยังมีสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและเนื่องจากการวัดที่เป็นทั้งแบบไวท์และคัลเลอร์ และทำการทดสอบตัวควบคุมและตัวประมาณตัวแปรสถานะที่ออกแบบได้กับระบบและมีสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและเนื่องจากการวัดทั้งแบบไวท์และคัลเลอร์ หลังจากนั้นศึกษาผลตอบของตัวควบคุมและการผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากตัวกรองกาลมาน

การสร้างแบบจำลองระบบ

ในวิทยานิพนธ์นี้เลือกระบบทดสอบเป็นการควบคุมก้านที่ตั้งอยู่บนรถลักษณะดังรูปที่ 3.1 ก้านสามารถหมุนรอบจุดหมุน และมีมวล m ซึ่งสมมติให้น้ำหนักตกลงที่จุดศูนย์กลางถ่วงเป็นระยะทาง l จากจุด

หมุน มวลของรถเท่ากับ M และ $g = 9.8 \text{ m/sec}^2$ θ และ p เป็นมุมของก้านและตำแหน่งของรถตามลำดับ สัญญาณควบคุมของระบบ (u) เป็นแรงที่กระทำกับตัวรถ โดยใช้มอเตอร์ขับเคลื่อน แต่ในวิทยานิพนธ์นี้จะละ ส่วนของมอเตอร์ไว้และกำหนดให้สัญญาณที่ออกจากตัวควบคุมเป็นแรงที่กระทำกับตัวรถ และเนื่องจาก คุณสมบัติทางกายภาพของมอเตอร์ที่วามอเตอร์จะให้แรงบิดได้จำกัดที่ค่าใดค่าหนึ่งจึงกำหนดให้สัญญาณ ควบคุมที่ออกจากตัวควบคุมในวิทยานิพนธ์นี้มีค่าไม่เกิน ± 15 นิวตัน และนอกจากนี้ยังกำหนดให้ระบบ มีสัญญาณรบกวน 2 ชนิด ชนิดแรกคือแรงลมที่กระทำก้าน (f_w) ซึ่งสมมติให้แรงลมกระทำกับก้านที่จุด ศูนย์กลางมวลของก้าน และลักษณะของพื้นที่ขรุขระ ซึ่งสมมติให้เป็นแรงที่กระทำกับล้อของรถ (f_p) เพียง ทิศทางเดียวดังรูป 3.1

รูปที่ 3.1 เพนดูลัมผกผัน

กำหนดให้มุมของก้านวัดจากแนวตั้งมีค่าเท่ากับ θ และกำหนดแกนใหม่ (x_G, y_G) โดยให้

$$x_G = p + l \sin \theta$$

$$y_G = l \cos \theta$$

ใช้กฎข้อที่ 2 ของนิวตันในทิศทางการเคลื่อนที่ p

$$M \frac{d^2 p}{dt^2} + m \frac{d^2 x_G}{dt^2} = u - f_w - f_p$$

$$M \frac{d^2 p}{dt^2} + m \frac{d^2}{dt^2} (p + l \sin \theta) = u - f_w - f_p \quad (3.1)$$

และเนื่องจาก

$$\frac{d^2}{dt^2} \sin \theta = -(\sin \theta) \dot{\theta}^2 + (\cos \theta) \ddot{\theta}$$

สมการ (3.1) สามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$(M + m)\ddot{p} - ml(\sin \theta)\dot{\theta}^2 + ml(\cos \theta)\ddot{\theta} = u - f_w - f_p \quad (3.2)$$

ใช้กฎข้อที่ 2 ของนิวตันในการเคลื่อนที่แบบหมุนของก้าน

$$m \frac{d^2 x_G}{dt^2} l \cos \theta - m \frac{d^2 y_G}{dt^2} l \sin \theta = mgl \sin \theta - f_w l \cos \theta$$

$$\left[m \frac{d^2}{dt^2} (p + l \sin \theta) \right] l \cos \theta - \left[m \frac{d^2}{dt^2} (l \cos \theta) \right] l \sin \theta = mgl \sin \theta - f_w l \cos \theta$$

$$m[\ddot{p} - l(\sin \theta)\dot{\theta}^2 + l(\cos \theta)\ddot{\theta}]l \cos \theta - m[-l(\cos \theta)\dot{\theta}^2 - l(\sin \theta)\ddot{\theta}]l \sin \theta$$

$$= mgl \sin \theta - f_w l \cos \theta$$

เขียนให้อยู่ในรูปง่าย ๆ ได้ดังนี้

$$m\ddot{p} \cos \theta + ml\ddot{\theta} = mg \sin \theta - f_w \cos \theta \quad (3.3)$$

จากสมการ (3.2) และ (3.3) สามารถจัดสมการให้อยู่ในรูปดังนี้

$$\ddot{\theta} = \frac{ml\dot{\theta}^2 \sin \theta \cos \theta - (M + m)g \sin \theta + u \cos \theta - f_p \cos \theta + f_w \frac{M}{m} \cos \theta}{ml \cos^2 \theta - (M + m)l} \quad (3.4)$$

$$\ddot{p} = \frac{mg \sin \theta \cos \theta - ml\dot{\theta}^2 \sin \theta - u + f_w + f_p - f_w \cos^2 \theta}{m \cos^2 \theta - (M + m)} \quad (3.5)$$

กำหนดให้

$$\dot{p} = v$$

$$\dot{\theta} = \omega$$

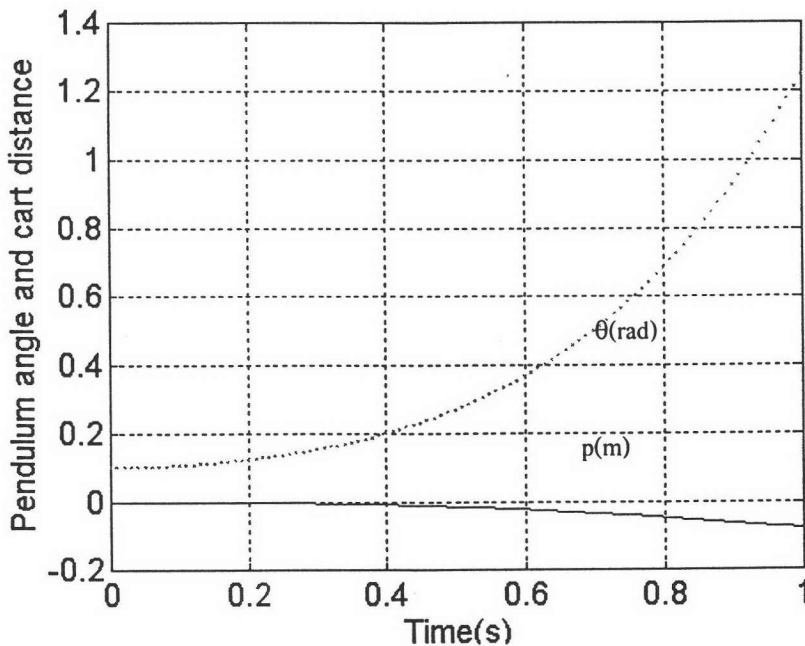
สมการ (3.4) และ (3.5) สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการสถานะ (State equation) ที่สมการ โดยไม่คิดผลของสัญญาณรบกวน ($f_w = f_p = 0$) ได้ดังนี้

$$\dot{p} = v$$

$$\dot{\theta} = \omega$$

$$\dot{v} = \frac{mg \sin \theta \cos \theta - ml\omega^2 \sin \theta - u}{m \cos^2 \theta - (M + m)}$$

$$\dot{\omega} = \frac{ml\omega^2 \sin \theta \cos \theta - (M + m)g \sin \theta + u \cos \theta}{ml \cos^2 \theta - (M + m)l} \quad (3.6)$$

รูปที่ 3.2 แสดงมุมของก้านและตำแหน่งรถที่เกิดขึ้นจากเงื่อนไขเริ่มต้นของมุมของก้านที่ไม่เท่ากับศูนย์

จากสมการ (3.6) ใช้ SIMULINK คำนวณหาผลตอบเมื่อกำหนดค่าเริ่มต้นดังนี้ : $p(0) = v(0) = \omega(0) = 0$, $\theta(0) = 0.1$ เรเดียน, $u(t) = 0$, $0 \leq t \leq 1$ s และกำหนดให้พารามิเตอร์ของระบบมีค่าดังนี้ $m = 0.5$ kg, $M = 5$ kg, $\ell = 1$ m, $g = 9.8$ m/sec² รูป 3.2 แสดงมุมของก้านและตำแหน่งรถ จากรูปมุมของก้านค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นนั่นคือก้านตกไปทางขวา ในขณะที่ตำแหน่งของรถมีค่าน้อยลงนั่นคือรถเคลื่อนที่ไปทางซ้าย สรุปได้ว่าระบบนี้ไม่เสถียร

การสร้างแบบจำลองเชิงเส้นจากระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น (Linearization)

เนื่องจากการออกแบบตัวควบคุมชดเชยชนิดล้าหน้าและตัวกรองกาลมานต้องใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของระบบที่เป็นเชิงเส้นในการออกแบบจึงต้องทำการประมาณระบบให้อยู่ในรูปเชิงเส้นก่อนที่จะออกแบบตัวควบคุมและตัวประมาณตัวแปรสถานะ จากระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นเราสามารถทำให้อยู่ในรูปเชิงเส้นได้โดยการเลือกจุดทำงาน (operating point) จุดหนึ่งแล้วคำนวณหาสมการเชิงเส้นที่สามารถแทนระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นในช่วงใกล้ ๆ จุดทำงาน

การเลือกจุดทำงานที่เหมาะสมจะทำให้แบบจำลองที่เป็นเชิงเส้นที่สร้างขึ้นสามารถใช้ในการออกแบบตัวควบคุมและตัวประมาณตัวแปรสถานะได้ดี เนื่องจากจุดประสงค์ของการควบคุมคือพยายามที่จะควบคุมให้ก้านตั้งในแนวตั้ง เพราะฉะนั้นระหว่างการควบคุมก้านจะอยู่ใกล้กับตำแหน่งตั้งตรงจึงประมาณได้ว่ามุมของก้าน $\theta(t)$ มีค่าน้อย เมื่อก้านใกล้จะตั้งอยู่ในตำแหน่งตรงความเร็วเชิงมุมของก้านจะ

ต้องมีค่าน้อยนั่นคือ $\dot{\theta}(t)$ มีค่าน้อย ซึ่งทำให้ $\sin\theta \approx \theta$, $\cos\theta \approx 1$ และ $\theta\dot{\theta}^2 \approx 0$ สามารถเขียนสมการ (3.2) และ (3.3) ให้อยู่ในรูปเชิงเส้นได้ดังนี้(ไม่คิดผลของสัญญาณรบกวน)

$$(M + m)\ddot{p} + ml\ddot{\theta} = u \quad (3.7)$$

$$m\ddot{p} + ml\ddot{\theta} = mg\theta \quad (3.8)$$

กำหนดตัวแปรสถานะดังนี้

$$x_1 = \theta$$

$$x_2 = \dot{\theta}$$

$$x_3 = p$$

$$x_4 = \dot{p}$$

เลือกการเคลื่อนที่ของก้าน (θ) และตำแหน่งของรถ (p) เป็นสัญญาณออกของระบบ คือ

$$y = \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \theta \\ p \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_3 \end{bmatrix}$$

จากข้อกำหนดดังกล่าวสามารถเขียนสมการระบบได้ดังนี้

$$\dot{x} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ (M+m)g & 0 & 0 & 0 \\ \frac{Ml}{0} & 0 & 0 & 1 \\ \frac{-mg}{M} & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} x + \begin{bmatrix} 0 \\ -1 \\ \frac{Ml}{0} \\ \frac{1}{M} \end{bmatrix} u$$

$$y = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} x \quad (3.9)$$

จากสมการ (3.9) แทนค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ของระบบตามที่กำหนดไว้ข้างบน แล้วเขียนสมการระบบใหม่ได้ดังสมการที่ (3.10)

$$\dot{x} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 10.78 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ -0.98 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} x + \begin{bmatrix} 0 \\ -0.2 \\ 0 \\ 0.2 \end{bmatrix} u$$

$$y = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} x \quad (3.10)$$

จากสมการระบบข้างบนใช้ MATLAB หาค่าตำแหน่งโพลของระบบวงเปิด(open-loop pole) ซึ่งได้ตำแหน่งโพลอยู่ที่ $0, 0, \pm 3.2833$ จะเห็นว่ามีโพลหนึ่งตัวอยู่ทางด้านบวก เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าระบบไม่เสถียร ซึ่งได้ผลเหมือนกับรูป 3.2

การออกแบบตัวควบคุมชดเชยชนิดล้ำหน้า

การทดสอบระบบโดยไม่มีตัวควบคุมข้างต้นปรากฏว่าระบบไม่เสถียร เนื่องจากมีโพลอยู่ทางด้านขวาและที่จุดกำเนิด(Origin) จึงกำหนดให้โครงสร้างของตัวควบคุมชดเชยชนิดล้ำหน้าเป็นตัวควบคุมแบบไม่ต่อเนื่อง (digital controller) ซึ่งมีโพลของตัวชดเชยอยู่ที่ 0.368 (มีค่าเท่ากับ -10 ใน s-domain) เพื่อให้ทางเดินรากของโพลวิ่งมาเข้ามาอยู่ในวงกลมหนึ่งหน่วยและเลือกให้อยู่ใกล้กับจุดกำเนิดเพื่อให้ผลของตัวชดเชยเกิดขึ้นเร็วและมีผลต่อระบบในเวลาอันสั้น หลังจากนั้นหาค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมโดยใช้การหาค่าพารามิเตอร์แบบเหมาะสมที่สุด (parameter optimization) เนื่องจากตัวควบคุมเป็นแบบไม่ต่อเนื่อง ฉะนั้นในการออกแบบตัวควบคุมจะต้องทำการแปลงสมการระบบที่ไม่คิดผลของสัญญาณรบกวนให้อยู่ในรูปสมการไม่ต่อเนื่องก่อน หลังจากนั้นรวมสมการของระบบที่อยู่ในรูปเชิงเส้นและไม่ต่อเนื่องเข้ากับสมการของตัวชดเชยชนิดล้ำหน้า แล้วจึงใช้วิธีการหาค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุด (parameter optimization) ในการหาค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุม

1. การแปลงสมการระบบให้อยู่ในรูปสมการไม่ต่อเนื่อง (Discretization)

ใช้ คำสั่ง 'c2d' ของ MATLAB ในการคำนวณหาสมการเชิงเส้นที่ไม่ต่อเนื่องของระบบ โดยกำหนดให้ระยะเวลาในการซีกตัวอย่าง (Sampling period) เท่ากับ 0.1 วินาทีและใช้วิธีการแปลงแบบ 'zero order hold(ZOH)' ได้สมการระบบใหม่ดังสมการที่ 3.11

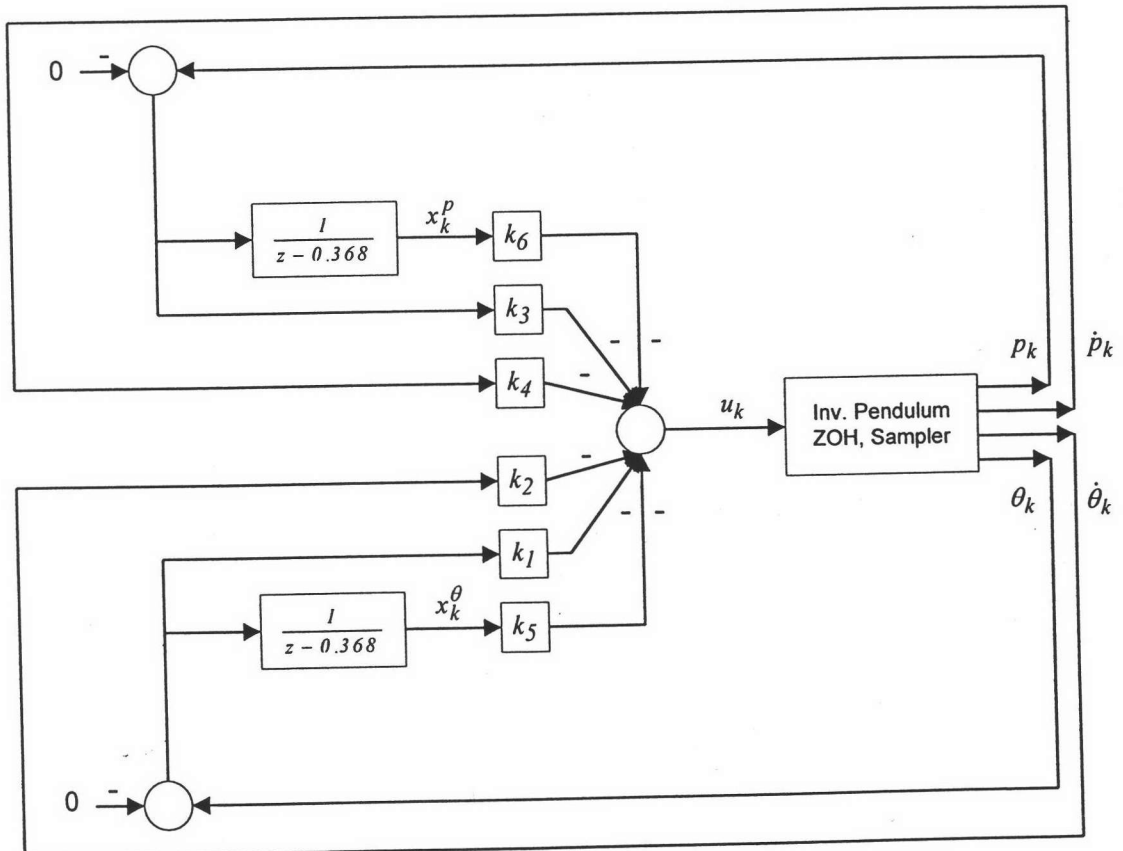
$$x_{k+1} = \begin{bmatrix} 1.0544 & 0.1018 & 0 & 0 \\ 1.0975 & 1.0544 & 0 & 0 \\ -0.0049 & -0.0002 & 1 & 0.1 \\ -0.0998 & -0.0049 & 0 & 1 \end{bmatrix} x_k + \begin{bmatrix} -0.0010 \\ -0.0204 \\ 0.0010 \\ 0.0200 \end{bmatrix} u_k$$

$$y_k = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} x_k \quad (3.11)$$

โดยที่ $x_k = [\theta_k \quad \dot{\theta}_k \quad p_k \quad \dot{p}_k]^T$ และ $y_k = [\theta_k \quad p_k]^T$ จากสมการระบบสมการที่ (3.11) ตำแหน่งของโพลอยู่ที่ 1, 1, 1.3886, 0.7201 ซึ่งมีโพลที่ไม่เสถียรอยู่หนึ่งตัวคือ 1.3886

2. โครงสร้างตัวควบคุมของตัวชดเชยชนิดล้าหน้า

ตัวควบคุมเป็นแบบไม่ต่อเนื่อง (digital) และเป็นตัวชดเชยชนิดล้าหน้า ซึ่งใช้การหาค่าพารามิเตอร์แบบเหมาะสมที่สุด (parameter optimization) เขียนเป็นโครงสร้างของตัวควบคุมและระบบ (block diagram) ได้ดังรูป 3.3

รูปที่ 3.3 แสดงแผนผังการใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าควบคุม Inverted pendulum

จากรูปที่ 3.3 สามารถเขียนฟังก์ชันโอนย้าย (Transfer Function) ของตัวชดเชยได้ดังต่อไปนี้

$$\frac{v}{\theta} = \frac{k_5}{z-0.368} + k_1 = k_1 \frac{[z + (-0.368 + k_5/k_1)]}{z-0.368} \quad (3.12)$$

กำหนดตัวแปรสถานะตัวใหม่ x_k^θ และเขียนสมการ (3.12) ให้อยู่ในรูปของสมการสถานะ (State equation) ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} x_{k+1}^\theta &= 0.368x_k^\theta + \theta_k \\ v_k &= k_1\theta_k + k_5x_k^\theta \end{aligned} \quad (3.13)$$

ตัวชดเชยตัวที่ 2 ทำเช่นเดียวกันกับตัวแรก ซึ่งจะได้ตัวแปรสถานะตัวใหม่ x_k^p และสมการสถานะดังนี้

$$\begin{aligned}x_{k+1}^p &= 0.368x_k^p + p_k \\v_k &= k_3 p_k + k_6 x_k^p\end{aligned}\quad (3.14)$$

จากสมการ (3.4) และ (3.5) เป็นสมการระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นและมีผลของสัญญาณรบกวน เมื่อแปลงให้เป็นระบบเชิงเส้น โดยใช้ข้อกำหนดต่าง ๆ เหมือนกับกรณีที่ไม่มีสัญญาณรบกวนซึ่งจะได้เงื่อนไขดังนี้ $\sin\theta \approx \theta$, $\cos\theta \approx 1$ และ $\theta\dot{\theta}^2 \approx 0$ แทนค่าเหล่านี้ลงในสมการ (3.4) และ (3.5) จัดรูปสมการใหม่ได้ดังสมการที่ (3.15) และ (3.16)

$$\ddot{\theta} = \frac{(M+m)g\theta - u + f_p - f_w \frac{M}{m}}{Ml} \quad (3.15)$$

$$\ddot{p} = \frac{-mg\theta + u - f_p}{M} \quad (3.16)$$

กำหนดตัวแปรสถานะเหมือนกับกรณีที่ไม่คิดผลของสัญญาณรบกวน แล้วเขียนสมการสถานะของระบบเชิงเส้นที่คิดผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบได้ใหม่ดังสมการ (3.17)

$$\begin{aligned}\dot{x} &= \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ \frac{(M+m)g}{Ml} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ \frac{-mg}{M} & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} x + \begin{bmatrix} 0 \\ -1 \\ 0 \\ 1 \\ M \end{bmatrix} u + \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -1 & 1 \\ ml & Ml \\ 0 & 0 \\ 0 & -1 \\ M \end{bmatrix} \begin{bmatrix} f_w \\ f_p \end{bmatrix} \\ y &= \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} x\end{aligned}\quad (3.17)$$

จากรูปที่ 3.3 และสมการที่ (3.17) เขียนสมการระบบใหม่โดยรวมตัวชดเชยชนิดล้าหน้าเข้ากับสมการระบบ และยังรวมผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้าน สัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะพื้นที่ขรุขระ และสัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัด ได้ดังสมการที่ (3.18) โดยกำหนดให้ w_k เป็นสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบซึ่งเท่ากับ $[f_w \ f_p]^T$ และ v_k เป็นสัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัดค่ามุมของก้าน (θ) และตำแหน่งของรูด (p)

$$x_{k+1} = \begin{bmatrix} 1.0544 & 0.1018 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1.0975 & 1.0544 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -0.0049 & -0.0002 & 1 & 0.1 & 0 & 0 \\ -0.0998 & -0.0049 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & 0.368 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0.368 \end{bmatrix} x_k + \begin{bmatrix} -0.0010 \\ -0.0204 \\ 0.0010 \\ 0.0200 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} u_k + \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ -2 & 0.2 \\ 0 & 0 \\ 0 & -0.2 \\ 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} w_k$$

$$y_k = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} x_k + v_k \quad (3.18)$$

โดยที่ $x_k = [\theta_k \quad \dot{\theta}_k \quad p_k \quad \dot{p}_k \quad x_k^\theta \quad x_k^p]^T$, $y_k = [x_k^\theta \quad x_k^p \quad \theta_k \quad p_k]^T$, w_k และ v_k เป็นสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบ (process noise) และสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการวัดสัญญาณ (measurement noise) ตามลำดับ

$$\text{สัญญาณควบคุม } u_k = -Kx_k = -k_1\theta_k - k_2\dot{\theta}_k - k_3p_k - k_4\dot{p}_k - k_5x_k^\theta - k_6x_k^p$$

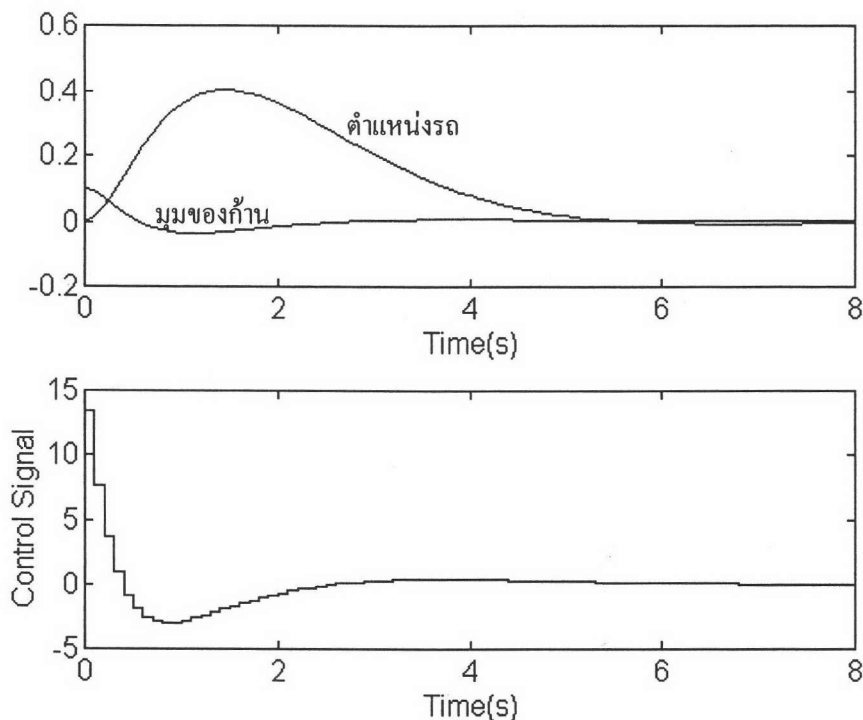
3. การคำนวณหาค่าพารามิเตอร์ K ที่เหมาะสมที่สุด

หาค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุดด้วยวิธี 'Linear Quadratic Regulator (LQR)' โดยกำหนดให้ ธรรมชาติสมรรถนะ (performance index) ของการหาค่าพารามิเตอร์เป็นดังนี้

$$J = \sum_{k=0}^{\infty} (x_k^T Q x_k + u_k^T R u_k) \quad (3.19)$$

จากสมการ (3.19) มีค่านำหนักของส่วนที่เป็นตัวแปรสถานะ(Q) และสัญญาณควบคุม(R) เพื่อให้ค่าอัตราขยายของตัวควบคุมมีค่าไม่มากเกินไป จนทำให้สัญญาณที่ออกจากตัวควบคุมเกินที่กำหนดไว้เนื่องจากขีดจำกัดของมอเตอร์จึงเลือกให้น้ำหนักของส่วนที่เป็นตัวควบคุม(R) มีค่าเป็น 0.01 เท่าของน้ำหนักของส่วนที่เป็นตัวแปรสถานะ(Q) ซึ่งกำหนดให้มีค่าผลรวมในแนวทแยงเป็น 1 นั่นคือกำหนดให้ $R = 0.01$ และ $Q = \text{diag}\{0.3, 0.3, 0.15, 0.15, 0.05, 0.05\}$ เขียนโปรแกรมในการคำนวณหาค่า K โดยใช้ MATLAB ได้ค่าอัตราขยายของตัวควบคุมเท่ากับ $[-135.0775 \quad -41.9123 \quad -3.4788 \quad -8.0183 \quad -0.0008 \quad 0.0007]$ เมื่อใส่ค่า K ลงในสมการตัวควบคุมแล้วโพลของระบบวงปิดอยู่ที่ $0.3680, 0.3680, 0.6796, 0.7545, 0.9242 \pm j0.0546$ หลังจากนั้นคำนวณหามุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีเงื่อนไขเริ่มต้น $\theta(0)$ เท่ากับ 0.1 เรเดียน และ $p(0)$ เท่ากับ 0 เมตร ได้ผลดังรูปที่ 3.4

จากผลตอบที่ได้(จำลองระบบเป็นเชิงเส้น) ดังรูปที่ 3.4 เนื่องจากระบบมีเงื่อนไขเริ่มต้นจึงต้องใช้สัญญาณควบคุมขนาดใหญ่ในการควบคุมไม่ให้ก้านตก มุมของก้าน (θ) จะเข้าสู่สภาวะอยู่ตัวเร็ว เนื่องจากการหาค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุดให้ความสำคัญกับการควบคุมก้านมากกว่าตำแหน่งของรถ หลังจากก้านไม่เข้าสู่ตำแหน่งแล้วตัวควบคุมจึงทำการควบคุมตำแหน่งรถให้เข้าสู่ตำแหน่ง

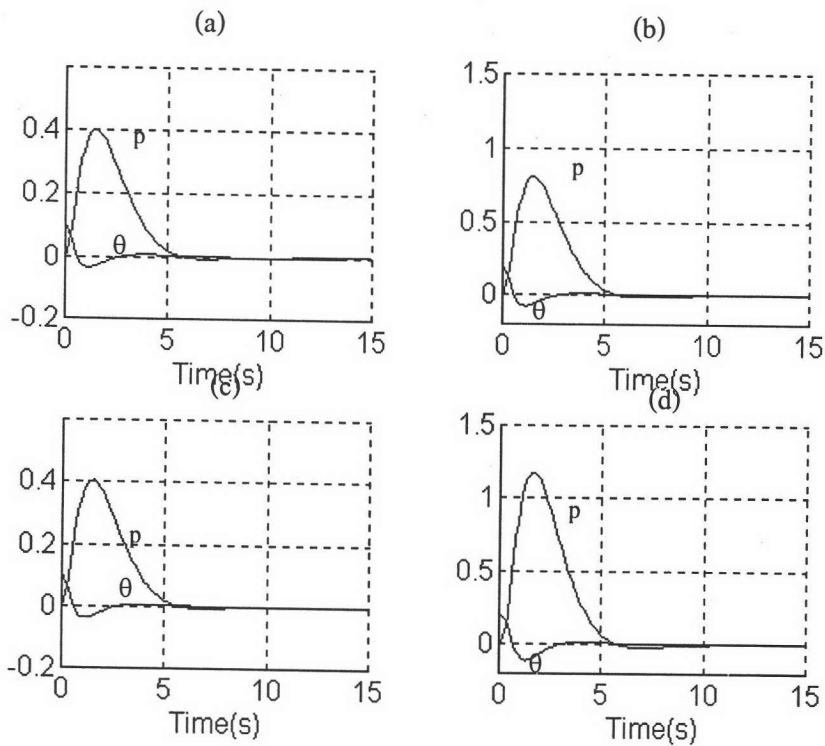

รูปที่ 3.4 แสดงผลตอบของระบบเมื่อมีตัวชดเชยชนิดล้าหน้า

ผลของตัวชดเชยชนิดล้าหน้าต่อระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้นและไม่เป็นเชิงเส้น

เนื่องจากการออกแบบตัวชดเชยชนิดล้าหน้าใช้แบบจำลองของระบบที่เป็นเชิงเส้นในการหาค่าพารามิเตอร์ที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้นเมื่อนำตัวควบคุมที่ได้ไปทดสอบกับระบบที่เป็นเชิงเส้นตัวชดเชยจะสามารถใช้ได้ทุกช่วงการทำงานและได้ผลตอบที่ดี แต่ถ้านำไปใช้กับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นและมีขีดจำกัดของสัญญาณควบคุม(ในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ ± 15 นิวตัน) จะทำให้ตัวควบคุมสามารถควบคุมระบบได้ในช่วงใกล้ ๆ จุดทำงาน เมื่อค่าเริ่มต้นของสัญญาณรบกวนอยู่ห่างจากจุดทำงานมาก ๆ อาจทำให้ประสิทธิภาพการควบคุมของตัวชดเชยชนิดล้าหน้าลดลง

เนื่องจากมุมของก้านเป็นตัวแปรสถานะที่ต้องการควบคุม ดังนั้นในวิทยานิพนธ์นี้จะทำการปรับค่าเงื่อนไขเริ่มต้นเพียงตัวเดียวคือมุมเริ่มต้นของก้านส่วนตัวแปรสถานะตัวอื่น ๆ ให้มีค่าเริ่มต้นเป็นศูนย์ เปรียบเทียบคุณสมบัติของตัวควบคุมโดยการหาผลตอบเชิงเวลา ใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าตัวเดิมควบคุมระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น โดยใช้ SIMULINK หาผลตอบของระบบเปรียบเทียบกับระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น ได้ผลดังรูปที่ 3.5

รูปที่ 3.5 แสดงผลตอบของระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้นและไม่เป็นเชิงเส้น เมื่อมีค่าเงื่อนไขเริ่มต้นค่าต่าง ๆ

- (a) แสดงผลตอบของระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น โดยมีค่ามุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน
- (b) แสดงผลตอบของระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น โดยมีค่ามุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.2 เรเดียน
- (c) แสดงผลตอบของระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น โดยมีค่ามุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน
- (d) แสดงผลตอบของระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น โดยมีค่ามุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.2 เรเดียน

จากรูปที่ 3.5 จะเห็นได้ว่าเมื่อระบบจำลองเป็นเชิงเส้น ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าสามารถควบคุมระบบได้ดีไม่ว่าเงื่อนไขเริ่มต้นจะมีค่ามากใกล้จุดที่จะทำให้ระบบไม่เสถียร แต่ระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้นเมื่อเงื่อนไขเริ่มต้นมีค่ามากประสิทธิภาพในการควบคุมของตัวชดเชยชนิดล้าหน้าจะลดลง เมื่อเทียบกับระบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการออกแบบตัวชดเชยต้องแปลงระบบให้เป็นเชิงเส้นก่อนแล้วจึงนำระบบเชิงเส้นมาที่ได้ออกแบบตัวควบคุม จึงทำให้ตัวควบคุมสามารถทำงานได้ดีในช่วงใกล้จุดทำงาน(จุดที่ก้านตั้งตรง) เมื่อใช้กับระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของระบบที่ทำให้เป็นเชิงเส้น

ผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและเนื่องจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์เมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน

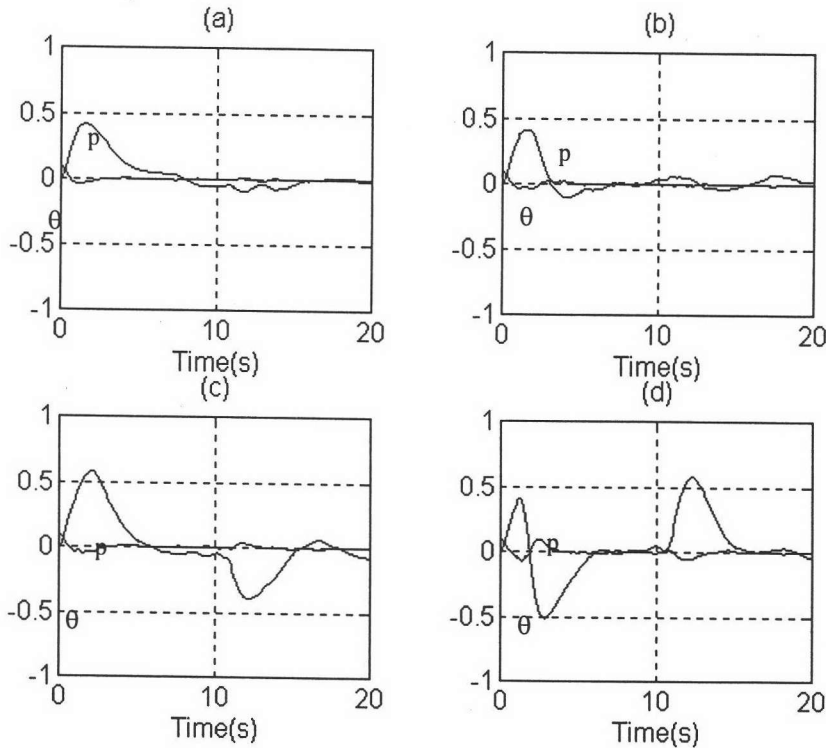
ใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าตัวเดิมควบคุมระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น โดยใช้ SIMULINK ควบคุมของก้านและตำแหน่งรถ กำหนดให้มีสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมี 2 สัญญาณคือสัญญาณที่เกิด

ขึ้นเนื่องจากแรงลมพัดที่ก้านและสัญญาณที่เกิดจากพื้นขรุขระ (สมมติให้มีแรงกระทำในแนวเดียวกับสัญญาณควบคุม) ส่วนสัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัดจะเป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการวัดค่ามุมของก้านและตำแหน่งของรถ ในส่วนนี้จะทำการป้อนสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและเนื่องจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์ (gaussian white noise) แล้วหามุมของก้านและตำแหน่งรถ

กำหนดให้สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นจากลมพัดก้านเกิดขึ้นในช่วงเวลาวินาทีที่ 1 ถึงวินาทีที่ 2 และวินาทีที่ 10 ถึงวินาทีที่ 11 ส่วนสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นเนื่องจากพื้นที่ขรุขระและสัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัดมีการรบกวนระบบตลอดเวลาและกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนของการวัดมุมของก้านและตำแหน่งรถมีความแปรปรวนเท่ากับ 0.005 เรเดียนกำลังสอง และ 0.0005 เมตรกำลังสอง ตามลำดับ

1. มุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

หามุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด ซึ่งมีการแจกแจงชนิดขาวแบบเกาส์ เปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่าและตั้งค่ามุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน ได้ผลดังรูปที่ 3.6.

รูปที่ 3.6 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านในช่วงเวลาวินาทีที่ 1 ถึงวินาทีที่ 2 และวินาทีที่ 10 ถึงวินาทีที่ 11 โดยเปลี่ยนความแปรปรวนค่าต่าง ๆ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.2 N^2$, (c) $0.4 N^2$, (d) $0.5 N^2$ และรวมผลของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดด้วย

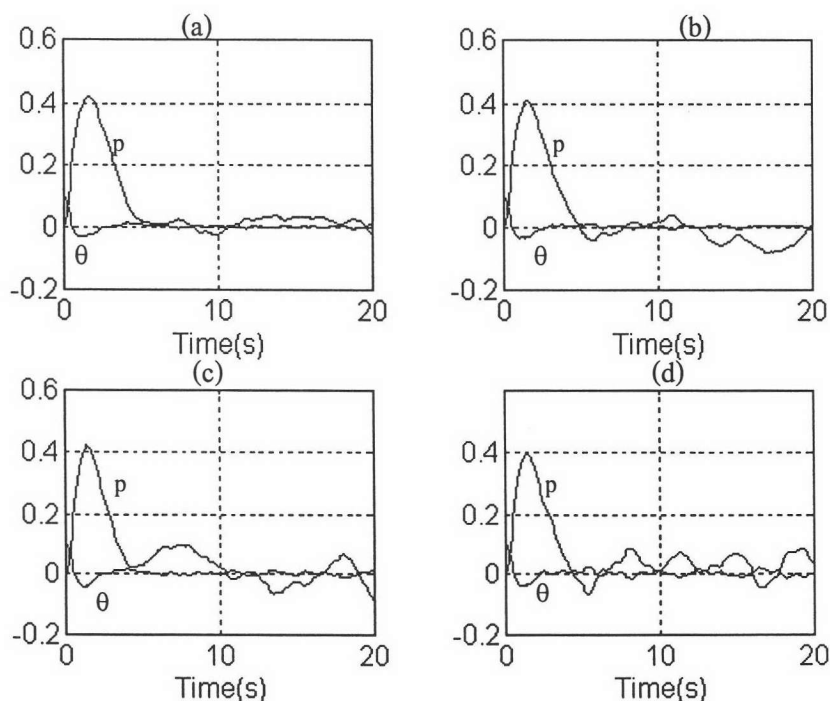

จากรูปที่ 3.6 ผลของสัญญาณรบกวนเกิดขึ้นกับโดยตรงกับมุมของก้านตัวควบคุมจึงพยายามที่จะรักษาก้านให้ตั้งตรงจึงทำให้ตำแหน่งร้อมีค่าเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนที่มีต่อระบบก็ยิ่งมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อระบบเข้าสู่สถานะอยู่ตัวแล้วจะสังเกตเห็นว่าตำแหน่งของก้านไม่หยุดนิ่งที่ศูนย์องศาแต่จะแกว่งรอบศูนย์องศาเป็นผลเนื่องมาจากความคลาดเคลื่อนจากการวัด

2. มุมของก้านและตำแหน่งร้อมเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

ทำการทดลองเช่นเดียวกับกรณีแรกแต่เปลี่ยนให้สัญญาณรบกวนเกิดขึ้นเนื่องจากพื้นมีลักษณะขรุขระและรบกวนตลอดเวลา โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนต่าง ๆ รวมทั้งมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเกิดขึ้น ตั้งค่าเงื่อนไขมุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน ได้ผลดังรูปที่ 3.7

จากรูปที่ 3.9 ผลของสัญญาณรบกวนเกิดขึ้นกับตำแหน่งของตัวร้อมมากกว่าที่เกิดขึ้นกับตำแหน่งของก้าน และเมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนก็ยิ่งมากขึ้นโดยก้านจะแกว่งรอบจุดที่ก้านตั้งตรงและตำแหน่งร้อมอยู่รอบจุดกำเนิด ทั้งนี้เนื่องจากสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นจากพื้นขรุขระหักล้างหรือเสริมโดยตรงกับสัญญาณควบคุมในช่วงเวลาสั้นและมีค่าเฉลี่ย (mean) อยู่ที่ศูนย์นั่นคือค่าเฉลี่ยของสัญญาณรบกวนที่เวลาต่าง ๆ จะมีค่าเป็นศูนย์สัญญาณรบกวนจึงไม่ทำ

รูปที่ 3.7 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดชนิดขาแบบเกาส์ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนดังนี้ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.5 N^2$, (c) $1 N^2$, (d) $1.5 N^2$

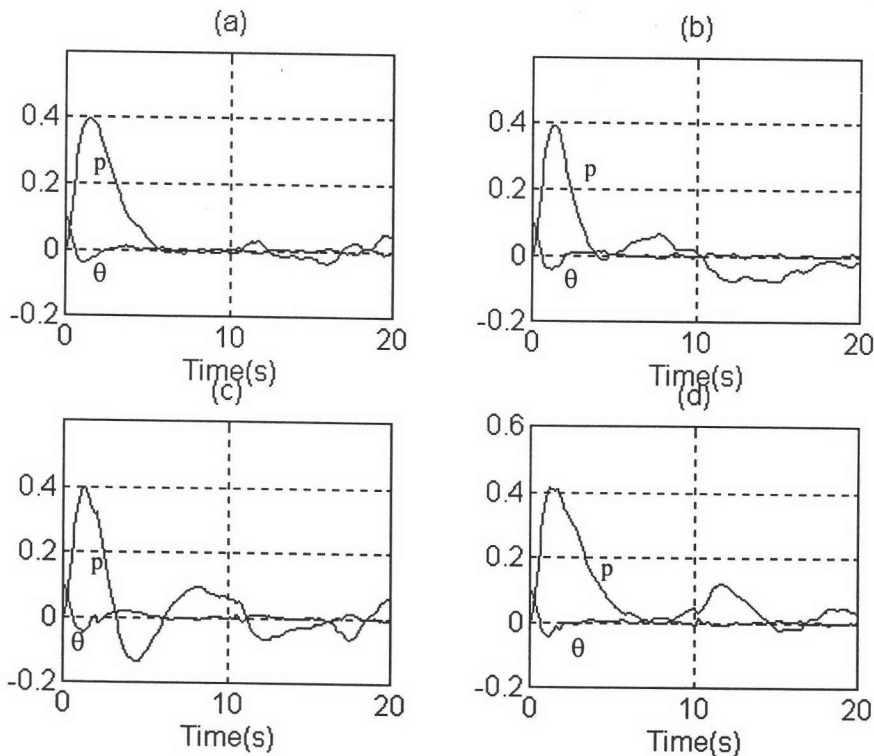
ให้ก้านตก(ระบบไม่เสถียร) แต่จะทำให้ระบบแกว่งอยู่รอบ ๆ จุดสมดุล ขนาดของการแกว่งขึ้นอยู่กับค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวน เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งมีค่ามากกว่าหรือประมาณเท่ากับขีดจำกัดของสัญญาณรบกวนระบบจะไม่เสถียรได้ เนื่องจากสัญญาณควบคุมมีขนาดไม่ใหญ่พอที่จะตั้งก้านให้ตั้งตรงได้

ผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดสี่แบบเกาส์และความคลาดเคลื่อนจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์เมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน

หามุมของก้านและตำแหน่งรถโดยใช้ตัวควบคุมตัวเดิม แต่ป้อนสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดสี่แบบเกาส์ (gaussian colored noise) และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์เปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า ตั้งค่าเงื่อนไขมุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน

1. มุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

หามุมของก้านและตำแหน่งรถ โดยกำหนดให้มีลมพัดที่ก้านในช่วงเวลาวินาทีที่ 1 ถึงวินาทีที่ 2 และวินาทีที่ 10 ถึงวินาทีที่ 11 ซึ่งเป็นสัญญาณรบกวนสี่แบบเกาส์ เปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่าได้ผลดังรูปที่ 3.8

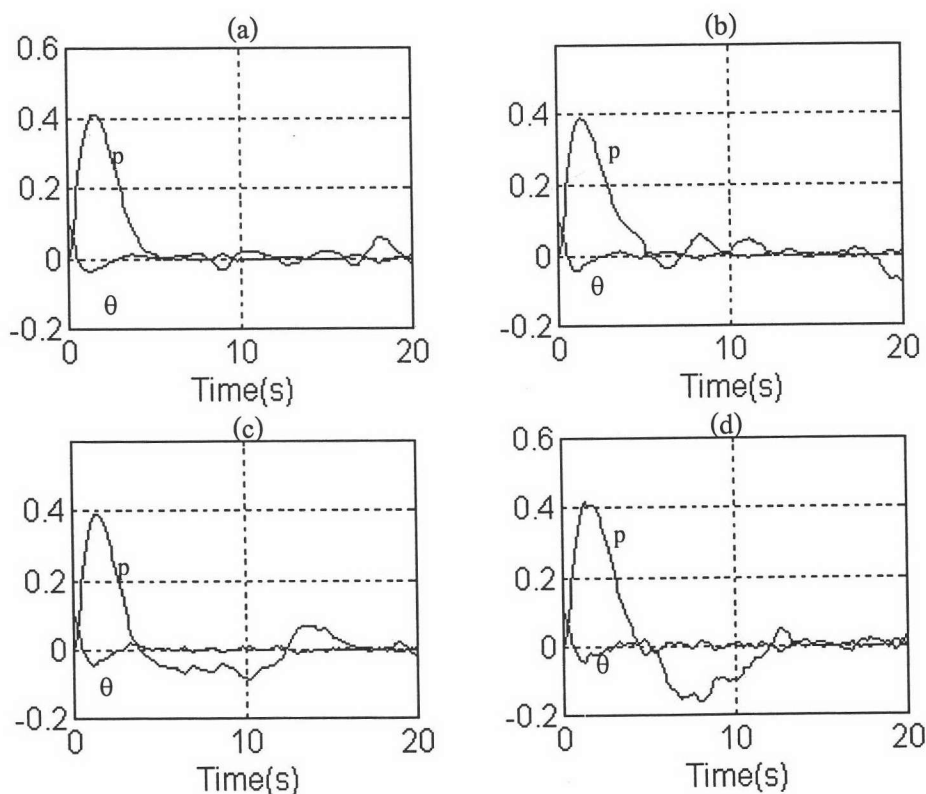

รูปที่ 3.8 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านชนิดสี่แบบเกาส์รวมทั้งมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์ เปลี่ยนความแปรปรวนดังนี้ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.2 N^2$, (c) $0.4 N^2$, (d) $0.5 N^2$

จากรูปที่ 3.8 ลักษณะของผลตอบคล้ายกับกรณีที่ลมพัดก้านมีลักษณะการรบกวนชนิดขาวแบบเกาส์ เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนที่มีต่อระบบก็มากขึ้น จากรูป 3.8 (c) และ (d) จะเห็นว่าผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นในช่วงที่ก้านตั้งตรงแล้วมีต่อระบบน้อยกว่าเมื่อสัญญาณรบกวนเป็นชนิดขาวแบบเกาส์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากค่าของสัญญาณรบกวนชนิดสีในช่วงเวลาต่าง ๆ มีสหสัมพันธ์กัน (Correlate)

2. มุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

ทำเช่นเดียวกันกับกรณีที่สัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระมีลักษณะเป็นชนิดขาวแบบเกาส์แต่เปลี่ยนลักษณะของสัญญาณรบกวนเป็นชนิดขาวแบบเกาส์ เปลี่ยนความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า และตั้งค่าเงื่อนไขมุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน ได้ผลดังรูปที่ 3.9

รูปที่ 3.9 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระชนิดสีแบบเกาส์รวมทั้งมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์เปลี่ยนความแปรปรวนดังนี้ (a) 0.1 N^2 , (b) 0.5 N^2 , (c) 1 N^2 , (d) 1.5 N^2

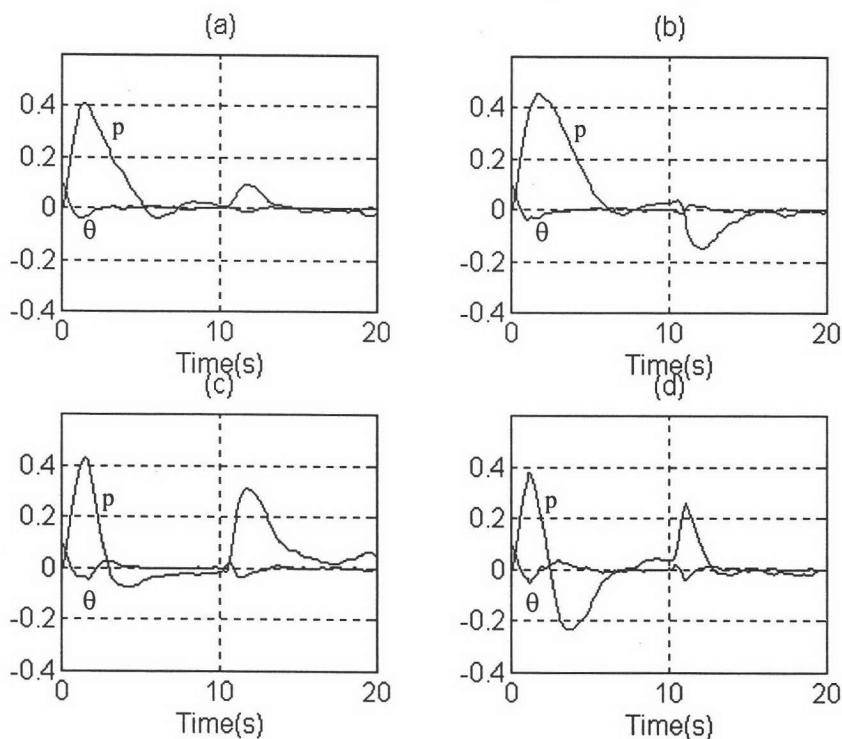
จากรูปที่ 3.9 ผลที่ได้คล้ายกับกรณีที่สัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระเป็นชนิดขาวแบบเกาส์ด้วยเหตุผลดังกล่าว และเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนก็มากขึ้น ระบบเริ่มไม่เสถียรเมื่อค่าความแปรปรวนมากกว่าหรือเท่ากับขีดจำกัดของสัญญาณควบคุม

ผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดขาแบบเกาส์และผลของความคลาดเคลื่อนจากการวัดชนิดสี่แบบเกาส์เมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน

หามุมของก้านและตำแหน่งรถโดยใช้ตัวควบคุมตัวเดิม แต่ป้อนสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดขาแบบเกาส์และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนจากการวัดชนิดสี่แบบเกาส์ เปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า และตั้งค่าเงื่อนไขมุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน

1. มุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

หามุมของก้านและตำแหน่งรถ โดยกำหนดให้มีลมพัดที่ก้านในช่วงเวลาวินาทีที่ 1 ถึงวินาทีที่ 2 และวินาทีที่ 10 ถึงวินาทีที่ 11 ซึ่งเป็นสัญญาณรบกวนชนิดขาแบบเกาส์ แต่ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดสี่แบบเกาส์ เปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.10

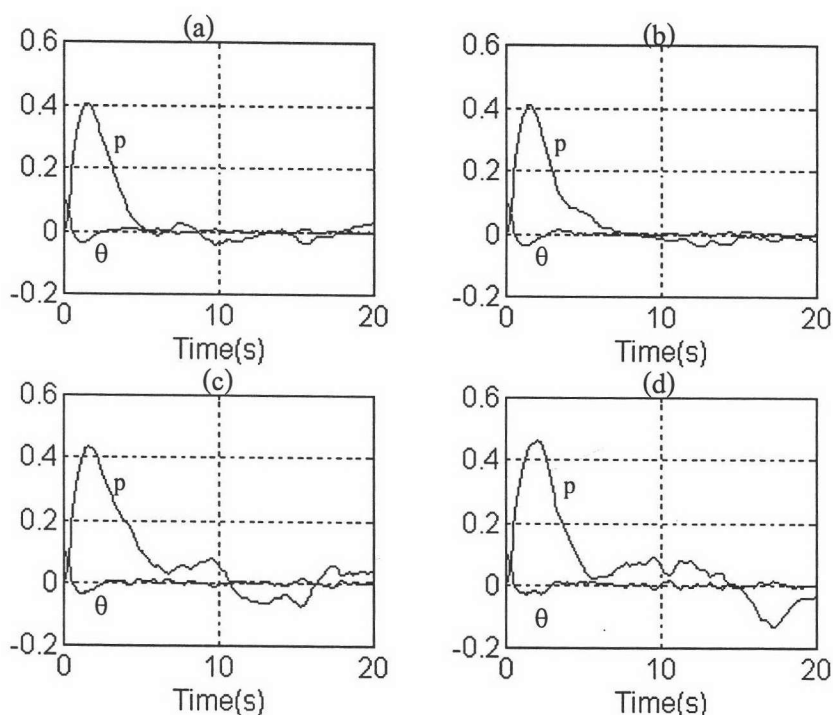
รูปที่ 3.10 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านที่มีลักษณะการรบกวนชนิดขาแบบเกาส์ รวมทั้งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดชนิดสี่แบบเกาส์ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของลมที่พัดก้าน

(a) $0.1 N^2$, (b) $0.2 N^2$, (c) $0.4 N^2$, (d) $0.5 N^2$

จากรูปที่ 3.10 ลักษณะของมุมของก้านกับตำแหน่งรถคล้ายกับกรณีที่มีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดมีลักษณะการรบกวนชนิดขาแบบเกาส์ เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนที่มีต่อระบบก็มากขึ้น

2. มุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

ทำเช่นเดียวกันกับกรณีที่มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระมีลักษณะเป็นชนิดขาวแบบเกาส์แต่เปลี่ยนลักษณะของสัญญาณรบกวนของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดสีแบบเกาส์ เปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบหลาย ๆ ค่า และตั้งค่าเงื่อนไขมุมเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน ได้ผลดังรูปที่ 3.11

รูปที่ 3.11 แสดงผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระที่มีลักษณะการรบกวนชนิดขาวแบบเกาส์ รวมทั้งมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดชนิดสีแบบเกาส์ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนดังนี้ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.5 N^2$, (c) $1 N^2$, (d) $1.5 N^2$

จากรูปที่ 3.11 ผลที่ได้คล้ายกับกรณีที่มีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดขาวแบบเกาส์ด้วยเหตุผลดังกล่าว และเมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นผลของสัญญาณรบกวนก็ยิ่งมากขึ้นแต่เพียงแต่ทำให้ก้านแกว่งอยู่รอบ ๆ จุดสมดุล ระบบจะเริ่มไม่เสถียรเมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมากกว่าหรือเท่ากับขีดจำกัดของสัญญาณควบคุม

จากผลของสัญญาณรบกวนชนิดต่าง ๆ ที่มีต่อระบบทั้งหมดสามารถสรุปโดยรวมได้ว่าสัญญาณรบกวนจะทำให้ประสิทธิภาพของตัวควบคุมลดลง คือมุมของก้านจะมีการแกว่งมากขึ้นและไม่หยุดนิ่งที่จุดกำเนิด(ตั้งตรง) และรถวิ่งออกจากจุดกำเนิดเป็นระยะทางไกลขึ้นและไม่หยุดนิ่งที่จุดกำเนิด ในหัวข้อต่อไปจะทำการออกแบบตัวกรองคาลมานขึ้นเพื่อลดผลของสัญญาณรบกวนที่มีต่อระบบให้น้อยลง

การออกแบบตัวกรองคาลมานเมื่อสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและการวัดเป็นชนิดขาวแบบเกาส์

ในการออกแบบตัวกรองคาลมาน ต้องทำให้ระบบอยู่ในรูปสมการเชิงเส้น และรวมสัญญาณรบกวนเข้าไว้ด้วย ดังนั้นสมการที่ (3.18) เขียนเป็นสมการใหม่ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}x(k+1) &= \Phi(k+1, k)x(k) + Bu(k) + \Gamma(k+1)w(k) \\y(k+1) &= H(k+1)x(k+1) + v(k+1)\end{aligned}\quad (3.20)$$

โดยที่ $x(k)$, $y(k)$, $u(k)$, $w(k)$, $v(k)$ เป็นตัวแปรสถานะ สัญญาณวัด สัญญาณควบคุม สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบ และความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดที่เวลา k ตามลำดับ จากสมการระบบ (3.20) สามารถหาสมการตัวประมาณตัวแปรสถานะได้ดังสมการที่ (3.21) [Bagchi, A.], [Brown, R. G. & Hwang, Patrick Y. C., 1985]

$$\begin{aligned}\hat{x}(k+1/k+1) &= \hat{x}(k+1/k) + K(k+1)[y(k+1) - H(k+1)\hat{x}(k+1/k)] \\ \hat{x}(k+1/k) &= \Phi(k+1)\hat{x}(k/k) + Bu(k)\end{aligned}\quad (3.21)$$

โดยที่

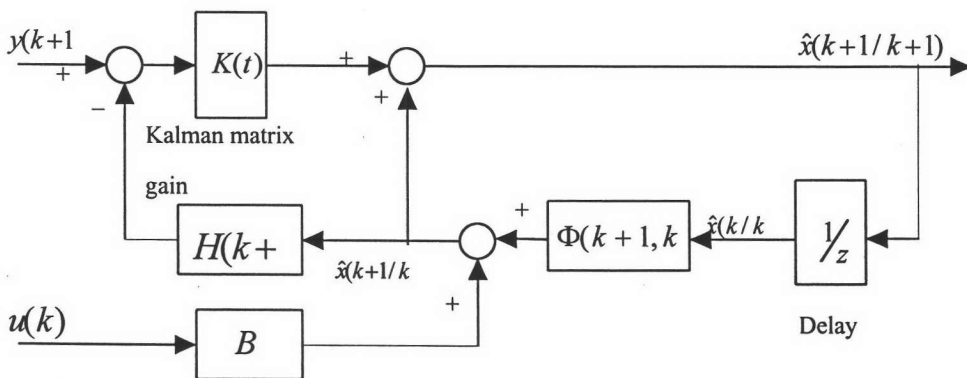
$$K(k+1) = P(k+1/k)H^T(k+1)[H(k+1)P(k+1/k)H^T(k+1) + R(k+1)]^{-1} \quad (3.22)$$

$$P(k+1/k) = \Phi(k+1, k)P(k/k)\Phi^T(k+1, k) + \Gamma(k+1, k)Q(k+1)\Gamma^T(k+1, k) \quad (3.23)$$

$$P(k+1/k+1) = [I - K(k+1)H(k+1)]P(k+1/k) \quad (3.24)$$

และกำหนดให้ $P(0/0) = P_0$, $\hat{x}(0/0) = \hat{x}_0$, $Q(k)$ และ $R(k)$ เป็น ค่าความแปรปรวนเกี่ยว (Covariance) ของ $w(k)$ และ $v(k)$ ตามลำดับ

จากสมการตัวประมาณตัวแปรสถานะสมการที่ (3.21) สร้างบล็อกตัวกรองคาลมานใน SIMULINK โดยมีโครงสร้างดังแผนภาพกรอบดังรูปที่ 3.12 ซึ่ง $v(k)$ และ $w(k)$ ต้องเป็นสัญญาณรบกวนขาวแบบเกาส์และเป็นอิสระต่อกัน

รูปที่ 3.12 แผนภาพแสดงโครงสร้างของตัวกรองคาลมาน

การลดผลสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดชนิด ขาวแบบเกาส์ของตัวกรองคาลมาน

เนื่องจากตัวกรองคาลมานออกแบบจากแบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น และเนื่องจากคุณสมบัติของตัวมาดตัวแปรสถานะตัวกรองคาลมานนั้นขึ้นอยู่กับกรสร้างแบบจำลองที่ดีใกล้เคียงกับระบบจริง ถ้าแบบจำลองที่สร้างไม่ใกล้เคียงหรือต่างกับระบบจริงมากจะทำให้ตัวกรองคาลมานลดผลของสัญญาณรบกวนได้ไม่ดี เพราะฉะนั้นการออกแบบตัวกรองคาลมานในวิทยานิพนธ์นี้จึงกำหนดระยะเวลาการซ้กตัวอย่าง (Sampling period) ให้สั้นลงคือเท่ากับ 0.05 วินาที เขียนสมการระบบที่เป็นเชิงเส้นที่ระยะเวลาการซ้กตัวอย่างเท่ากับ 0.05 วินาที เพื่อใช้ในการคำนวณตัวกรองคาลมาน ได้ดังสมการ (3.25)

$$x_{k+1} = \begin{bmatrix} 1.0135 & 0.0502 & 0 & 0 \\ 0.5414 & 1.0135 & 0 & 0 \\ -0.0012 & 0 & 1 & 0.05 \\ -0.0492 & -0.0012 & 0 & 1 \end{bmatrix} x_k + \begin{bmatrix} -0.0003 \\ -0.0100 \\ 0.0003 \\ 0.0100 \end{bmatrix} u_k + \begin{bmatrix} -0.0025 & 0.0003 \\ -0.1004 & 0.01 \\ 0 & -0.0003 \\ 0 & -0.01 \end{bmatrix} w_k$$

$$y_k = \begin{bmatrix} 57.2958 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} x_k + v_k \quad (3.25)$$

โดยที่ $x_k = [\theta_k \quad \dot{\theta}_k \quad p_k \quad \dot{p}_k]^T$, $y_k = [\theta_k \quad p_k]^T$, w_k และ v_k เป็นสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการวัดสัญญาณตามลำดับ

ป้อนสัญญาณรบกวนชนิดต่าง ๆ โดยกำหนดให้มีค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดมุมของก้านเท่ากับ 0.005 เรเดียนกำลังสอง และค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดตำแหน่งของรตเท่ากับ 0.0005 เมตรกำลังสอง ส่วนลักษณะของการรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีลักษณะเหมือนกับกรณีที่ไม่มีตัวกรองคาลมานคือการป้อนสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านกำหนดให้เกิดขึ้นในช่วงเวลาวินาทีที่ 1 ถึงวินาทีที่ 2 และวินาทีที่ 10 ถึงวินาทีที่ 11 ส่วนการป้อนสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระกำหนดให้เกิดขึ้นตลอดเวลาและเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่ากำหนดให้ค่าเงื่อนไขเริ่มต้นของก้านเท่ากับ 0.1 เรเดียน หรือประมาณ 5.7 องศา

ใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าตัวเดิมควบคุมระบบจำลองที่ไม่เป็นเชิงเส้น และมีตัวกรองคาลมานเป็นตัวประมาณตัวแปรสถานะ คำนวณอัตราขยายคาลมาน (Kalman gain) โดยเขียน M-file และใช้ SIMULINK คำนวณหามุมของก้านและตำแหน่งรต โดยป้อนสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบเป็นชนิดขาวแบบเกาส์

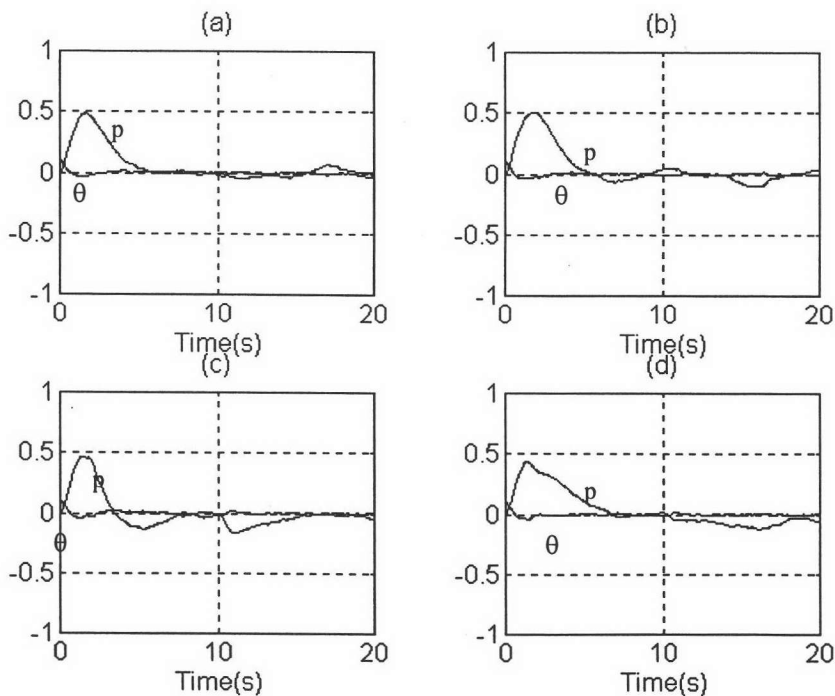
1. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

จากการกำหนดค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดมุมของก้านและตำแหน่งรถมีค่าเท่ากับ 0.005 เรเดียนกำลังสอง และ 0.0005 เมตรกำลังสอง ตามลำดับ จึงกำหนดค่า $R(k)$ ที่ใช้ในการคำนวณตัวประมาณตัวแปรสถานะได้ดังสมการ (3.26) และกำหนดค่าพารามิเตอร์อื่น ๆ ดังสมการ (3.27) ส่วน $Q(k)$ จะเปลี่ยนตามค่า ความแปรปรวน ของสัญญาณรบกวนที่เข้ามายังระบบ โดยกำหนดให้ $Q(k)$ เป็นเมทริกซ์เทียงขนาด 2×2 ซึ่งค่าในแนวทแยงเป็นค่า ความแปรปรวน ของสัญญาณรบกวนแต่ละตัว

$$R(k) = \begin{bmatrix} 0.005 & 0 \\ 0 & 0.0005 \end{bmatrix} \quad (3.26)$$

$$\hat{x}(0/0) = [0 \ 0 \ 0 \ 0], \quad P(0/0) = \begin{bmatrix} 0.1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0.1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0.1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0.1 \end{bmatrix} \quad (3.27)$$

หามุมของก้านและตำแหน่งรถโดยใช้ตัวควบคุมชดเชยตัวเดิมแต่เพิ่มตัวกรองคาลมาน ใช้ค่าพารามิเตอร์ในการคำนวณหาตัวกรองคาลมานดังสมการที่ (3.26) และ (3.27) เปลี่ยนค่า $Q(k)$ ตามค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดกับระบบ ได้ผลดังรูปที่ 3.13

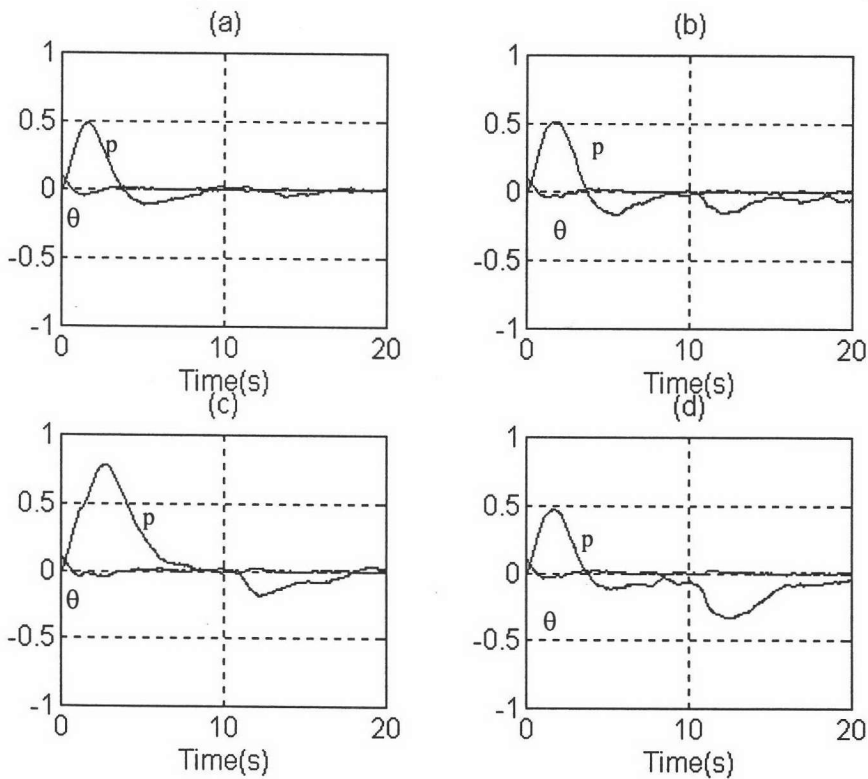

รูปที่ 3.13 ผลตอบของระบบเมื่อมีตัวกรองคาลมานและมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดโดยเปลี่ยนความแปรปรวนดังนี้ (a) 0.1 N^2 , (b) 0.2 N^2 , (c) 0.4 N^2 , (d) 0.5 N^2

จากรูป 3.13 ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ (เปรียบเทียบกับรูปที่ 3.6) เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นระบบยังคงสามารถควบคุมได้และมีผลของสัญญาณรบกวนน้อยกว่าเมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน

เนื่องจากในระบบจริงแล้วสัญญาณรบกวนที่เข้าสู่ระบบมีค่าความแปรปรวนต่าง ๆ กัน ซึ่งไม่สามารถกำหนดค่าที่แน่นอนได้ ดังนั้นจึงทำการทดสอบตัวกรองกาลมาน โดยกำหนดให้การออกแบบตัวกรองกาลมานใช้ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านเท่ากับ 0.2 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบโดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.14

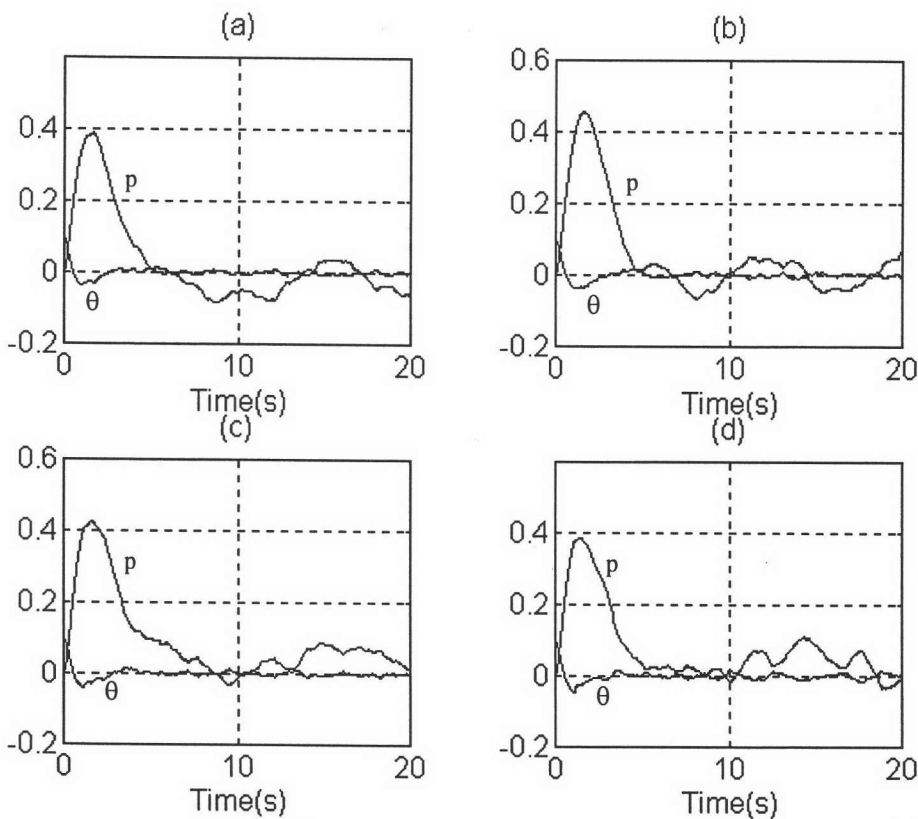
รูปที่ 3.14 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมาน (ออกแบบที่ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.2 N^2) ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลายค่า (a) 0.1 N^2 , (b) 0.2 N^2 , (c) 0.4 N^2 , (d) 0.5 N^2

จากรูปที่ 3.14 จะเห็นได้ว่าเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับที่กำหนดไว้ในการออกแบบ ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่ามากขึ้นคุณสมบัติในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลง

จากผลการทดลองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณสมบัติการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองคาลมานลดลง เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบตัวกรองคาลมานต้องกำหนดค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวน จึงทำให้ตัวประมาณตัวแปรสถานะที่ออกแบบได้สามารถทำงานได้ดีเมื่อสัญญาณรบกวนมีค่า ความแปรปรวนอยู่ใกล้ ๆ กับค่าที่กำหนดในการคำนวณหาตัวกรองคาลมาน และเนื่องจากตัวกรองคาลมานออกแบบจากแบบจำลองที่เป็นเชิงเส้น ดังนั้นถ้าสัญญาณรบกวนมีค่าความแปรปรวนมาก ๆ ทำให้ตัวควบคุมทำการควบคุมในจุดที่ห่างจากจุดทำงานจึงทำให้แบบจำลองเชิงเส้นที่ใช้ในการออกแบบต่างกับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นจริง ทำให้คุณสมบัติของการลดผลสัญญาณรบกวนของตัวกรองคาลมานลดลง เนื่องจากการสร้างแบบจำลองที่ไม่เหมือนกับระบบจริง

2. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

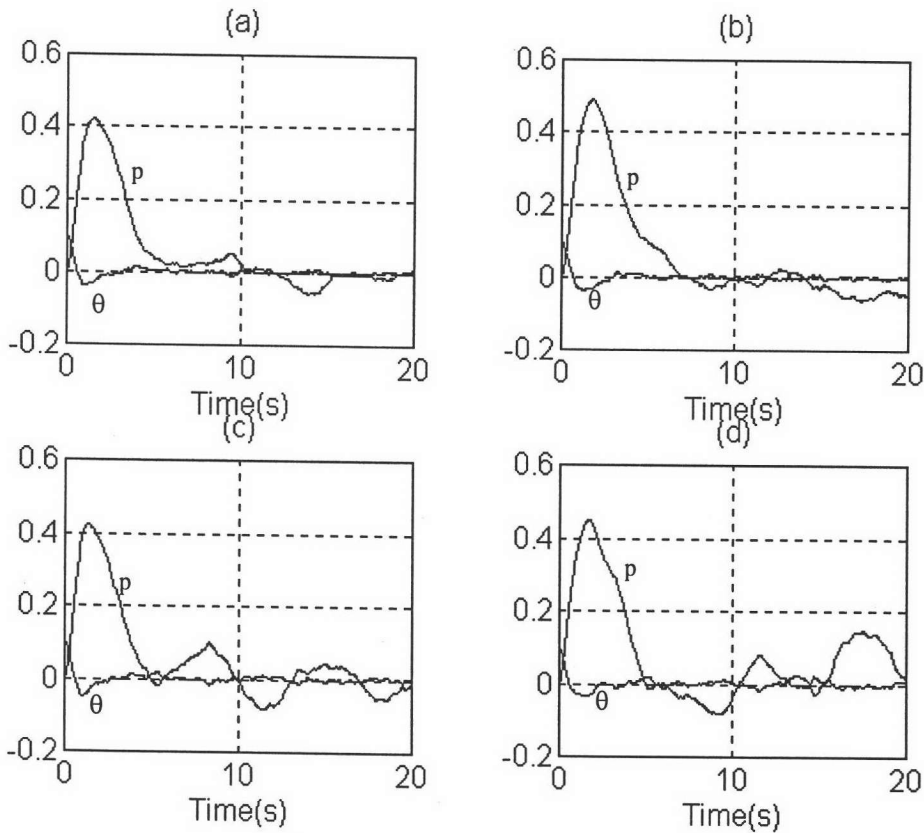
ทำการทดลองเช่นเดียวกับกรณีที่มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านแต่เปลี่ยนให้สัญญาณรบกวนเกิดขึ้นจากลักษณะพื้นที่ขรุขระและมีสัญญาณรบกวนตลอดเวลา (เปลี่ยนค่าความแปรปรวน ของสัญญาณรบกวนในการออกแบบตัวประมาณตัวแปรสถานะตามสัญญาณรบกวนที่เข้าสู่ระบบจริง) ได้ผลดังรูปที่ 3.15

รูปที่ 3.15 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองคาลมานในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบดังนี้ (a) $0.1 N^2$ (b) $0.5 N^2$ (c) $1.0 N^2$ (d) $1.5 N^2$

จากรูปที่ 3.15 ตัวประมาณตัวแปรสถานะสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่ผลที่ได้ใกล้เคียงกับกรณีที่ไม่มีตัวกรองคาลมาน คือสัญญาณรบกวนจะเพียงแต่ทำให้ก้านแกว่งอยู่รอบ ๆ จุดสมดุล จากรูปจะสังเกตเห็นได้ว่าขนาดของสัญญาณรบกวนมีผลต่อระบบน้อยคือมุมของก้านและตำแหน่งรถถูกรบกวนด้วยขนาดเล็กแม้ว่าสัญญาณที่เข้ามารบกวนระบบจะมีขนาดใหญ่ขึ้น

ทำการทดสอบตัวกรองคาลมาน โดยกำหนดให้ใช้ตัวกรองคาลมานที่กำหนดให้ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระเท่ากับ 0.5 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระหลาย ๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.16

รูปที่ 3.16 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองคาลมาน(ออกแบบที่ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.5 N^2)ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นที่ขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด เปลี่ยนความแปรปรวนหลาย ๆ ค่า (a) 0.1 N^2 (b) 0.5 N^2 (c) 1.0 N^2 (d) 1.5 N^2

จากรูปที่ 3.16 เมื่อเปรียบเทียบกับรูปที่ 3.15 จะเห็นว่าผลที่ได้ใกล้เคียงกัน คือเพียงแต่ทำให้ก้านแกว่งอยู่รอบจุดกำเนิด แต่ขนาดของการแกว่งจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อสัญญาณรบกวนมีความแปรปรวนมากขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวประมาณตัวแปรสถานะลดลงเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเพิ่มขึ้น

การออกแบบตัวกรองคาลมานเมื่อสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบ เป็นชนิดสีแบบเกาส์

กรณีที่สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบเป็นชนิดสีแบบเกาส์ (gaussian colored noise) เขียนสมการแบบจำลองระบบใหม่ โดยรวมแบบจำลองของสัญญาณรบกวนดังสมการที่ (3.28) เข้าไว้กับสมการระบบด้วย ซึ่งทำให้ได้แบบจำลองระบบใหม่ที่มีตัวแปรสถานะเพิ่มขึ้น (ระบบมีอันดับสูงขึ้น)

$$\left. \begin{aligned} x'_{k+1} &= A'x'_k + G'w'_k \\ w_k &= C'x'_k + D'w'_k \end{aligned} \right\} \quad (3.28)$$

โดยที่ w'_k และ w_k คือสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดขาวแบบเกาส์ (gaussian white noise) และชนิดสีแบบเกาส์ (gaussian color noise) ตามลำดับ ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้กำหนดให้แบบจำลองของสัญญาณรบกวนมีค่าพารามิเตอร์ดังนี้

$$A' = \begin{bmatrix} 0.1 & 0 \\ 0 & 0.5 \end{bmatrix}, G' = \begin{bmatrix} -1 & 0 \\ 0 & -0.5 \end{bmatrix}, C' = D' = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$$

รวมสมการระบบ (3.20) และสมการแบบจำลองของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบ (3.28) เข้าด้วยกัน ดังสมการที่ (3.29)

$$\begin{aligned} \begin{bmatrix} x_{k+1} \\ x'_{k+1} \end{bmatrix} &= \begin{bmatrix} \Phi(k+1, k) & \Gamma(k+1, k)C' \\ 0 & A' \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_k \\ x'_k \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} B \\ 0 \end{bmatrix} u(k) + \begin{bmatrix} \Gamma(k+1, k)D' \\ G' \end{bmatrix} w'_k \\ y_k &= \begin{bmatrix} H(k+1) & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_k \\ x'_k \end{bmatrix} + v_k \end{aligned} \quad (3.29)$$

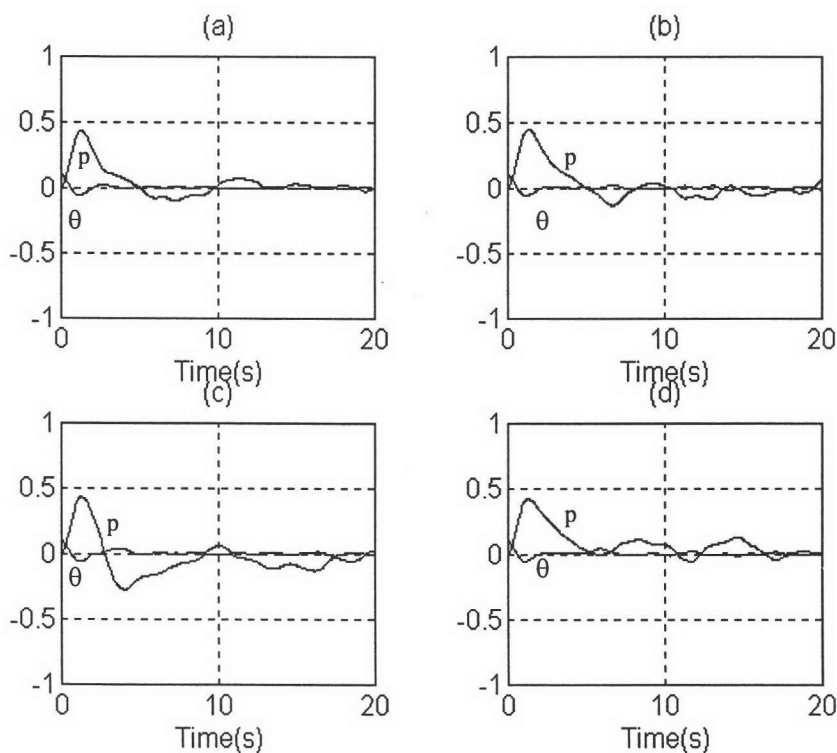
จากสมการ (3.29) จะเห็นว่าเป็นสมการระบบที่มีอันดับเพิ่มขึ้นจากระบบเดิม คือมีตัวแปรสถานะเพิ่มขึ้นเนื่องจากสมการความสัมพันธ์ของสัญญาณรบกวนชนิดที่เป็นแบบคัลเลอร์และไวท์ เมื่อรวมทั้งสมการแล้วสมการระบบที่ได้มีสัญญาณรบกวนชนิดขาวแบบเกาส์เพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถใช้วิธีการหาตัวกรองคาลมานวิธีเดิมได้

ผลของตัวกรองคาลมานต่อสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดสีแบบเกาส์และการวัดชนิดขาวแบบเกาส์

ใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าตัวเดิมควบคุมระบบจำลอง และปรับปรุงตัวกรองคาลมานให้สามารถใช้ได้กับสัญญาณรบกวนสีแบบเกาส์ด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น จากนั้นหามุมของก้านและตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนสีแบบเกาส์โดยการเปลี่ยนความแปรปรวน ของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบเพื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่เป็นสัญญาณรบกวนขาวแบบเกาส์

1. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากรวมพัคก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

หามุมของก้านและตำแหน่งรถโดยใช้ตัวควบคุมตัวเดิม แต่ปรับปรุงตัวกรองกาลมานให้สามารถใช้ได้กับสัญญาณรบกวนสี่แบบเกาส์ ซึ่งใช้ค่าพารามิเตอร์ $Q(k)$ ตามค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบที่เข้าสู่ระบบซึ่งกำหนดให้เป็น 0.1 นิวตันกำลังสอง 0.2 นิวตันกำลังสอง 0.4 นิวตันกำลังสอง และ 0.5 นิวตันกำลังสอง ได้ผลดังรูป 3.17

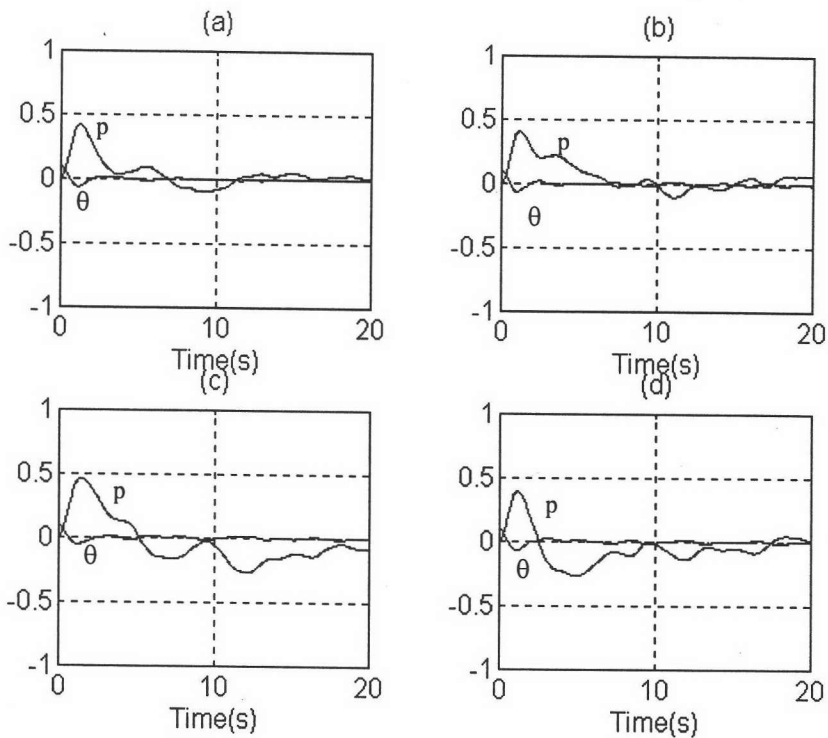

รูปที่ 3.17 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมานในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากรวมพัคก้าน และผลของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบดังนี้ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.2 N^2$, (c) $0.4 N^2$, (d) $0.5 N^2$

จากรูปที่ 3.17 ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ (เปรียบเทียบกับรูปที่ 3.8) เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นระบบยังคงสามารถควบคุมได้และมีผลของสัญญาณรบกวนน้อยกว่าเมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน

ทำการทดสอบตัวกรองกาลมาน โดยกำหนดให้การออกแบบตัวกรองกาลมานใช้ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากรวมพัคก้านเท่ากับ 0.2 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบโดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลายๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.18

จากรูปที่ 3.18 จะเห็นได้ว่าเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับที่กำหนดไว้ในการออกแบบตัวกรองกาลมาน ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่ามากขึ้นคุณสมบัติในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลง

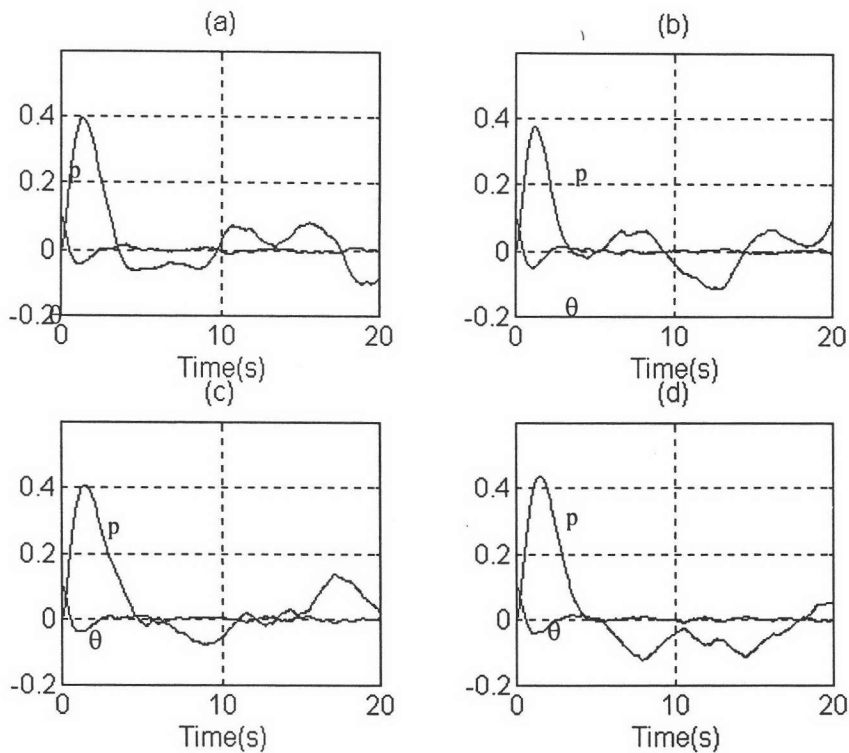

รูปที่ 3.18 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมาน (ออกแบบที่ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.2 N^2) ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนความแปรปรวนหลายค่า (a) 0.1 N^2 , (b) 0.2 N^2 , (c) 0.4 N^2 , (d) 0.5 N^2

จากผลการทดลองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณสมบัติการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลง เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีมากขึ้น ซึ่งเหมือนกับกรณีที่สัญญาณรบกวนมีลักษณะการรบกวนชนิดขาวแบบเกาส์เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

2. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

ทำการทดลองเช่นเดียวกับกรณี ที่มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านแต่เปลี่ยนให้สัญญาณรบกวนเกิดขึ้นจากลักษณะพื้นที่ขรุขระและมีสัญญาณรบกวนตลอดเวลา (เปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนในการออกแบบตัวประมาณตัวแปรสถานะตามสัญญาณรบกวนที่เข้าสู่ระบบจริง) ได้ผลดังรูปที่ 3.19

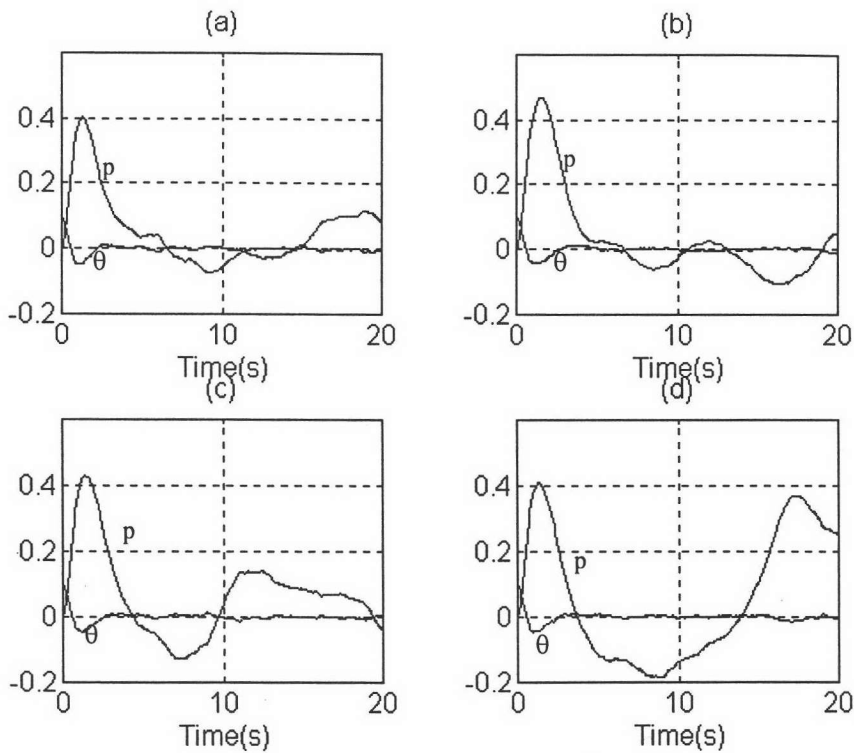

รูปที่ 3.19 ผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมานในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนความแปรปรวนดังนี้ (a) 0.1 N^2 (b) 0.5 N^2 (c) 1.0 N^2 (d) 1.5 N^2

จากรูปที่ 3.19 ตัวประมาณตัวแปรสถานะสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่ผลที่ได้ใกล้เคียงกับกรณีที่ไม่มีตัวกรองกาลมาน คือสัญญาณรบกวนจะเพียงแต่ทำให้ก้านแกว่งอยู่รอบ ๆ จุดสมดุล และระบบจะเริ่มไม่เสถียร เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเพิ่มมากขึ้นจนเลขชี้กำลังของตัวควบคุมที่จะควบคุมได้ ทั้งนี้เนื่องจากสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระมีผลโดยตรงต่อตำแหน่งของก้าน

ทำการทดสอบตัวกรองกาลมาน โดยกำหนดให้ใช้ตัวกรองกาลมานที่กำหนดให้ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระเท่ากับ 0.5 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระหลาย ๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.20

จากรูปที่ 3.20 เมื่อเปรียบเทียบกับรูปที่ 3.19 จะเห็นว่าเมื่อความแปรปรวนเพิ่มมากขึ้น คุณสมบัติในการลดผลสัญญาณรบกวนของตัวประมาณตัวแปรสถานะลดลง คือทำให้ระบบแกว่งอยู่รอบจุดสมดุลในขนาดที่ใหญ่ขึ้น

รูปที่ 3.20 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองคาลมาน(ออกแบบที่ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.5 N^2) ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด เปลี่ยนความแปรปรวนหลายๆ ค่า (a) 0.1 N^2 (b) 0.5 N^2 (c) 1.0 N^2 (d) 1.5 N^2

การออกแบบตัวกรองคาลมานเมื่อความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดสี่แบบเกาส์

กรณีที่สัญญาณรบกวนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดสี่แบบเกาส์เปลี่ยนสมการระบบใหม่ โดยรวมแบบจำลองของสัญญาณรบกวนดังสมการที่ (3.30) เข้าไว้ด้วย

$$v_{k+1} = -v_k + v'_k \quad (3.30)$$

โดยที่ v'_k และ v_k คือความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดชนิดขาวแบบเกาส์และชนิดสี่แบบเกาส์ตามลำดับ รวมสมการระบบ (3.20) และสมการแบบจำลองของสัญญาณรบกวน (3.30) เข้าด้วยกัน เขียนใหม่ดังสมการ (3.31)

$$\begin{bmatrix} x_{k+1} \\ v_{k+1} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \Phi(k+1, k) & 0 \\ 0 & -I \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_k \\ v_k \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} B \\ 0 \end{bmatrix} u(k) + \begin{bmatrix} \Gamma(k+1, k) & 0 \\ 0 & I \end{bmatrix} \begin{bmatrix} w_k \\ v'_k \end{bmatrix}$$

$$z_{k+1} = \begin{bmatrix} H(k+1) & I \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_{k+1} \\ v_{k+1} \end{bmatrix} + [0] \quad (3.31)$$

จากสมการ (3.31) จะเห็นว่าเป็นสมการระบบที่มีอันดับเพิ่มขึ้นจากระบบเดิม คือมีตัวแปรสถานะเพิ่มขึ้นเนื่องจากสมการความสัมพันธ์ของสัญญาณรบกวนชนิดที่เป็นคัลเลอร์และไวท์ เนื่องจากสมการระบบใหม่ที่มีสัญญาณรบกวนชนิดขาวแบบเกาส์เพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถใช้วิธีการหาตัวกรองคาลมานดังวิธีการข้างบน

จากสมการสัญญาณวัดในสมการที่ (3.31) จะเห็นได้ว่า $R(k) = [0]$ และเนื่องจากสัญญาณวัดประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นค่าของตัวแปรระบบรวมกับสัญญาณรบกวน แต่สัญญาณทั้งสองชนิดนี้เป็นอิสระต่อกัน เพราะฉะนั้นสามารถเขียนค่าความแปรปรวนเกี่ยว (Covariance) ของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบได้ดังสมการ (3.32)

$$Q(k) = \begin{bmatrix} \text{cov of } w_k & 0 \\ 0 & \text{cov of } v'_k \end{bmatrix} \quad (3.32)$$

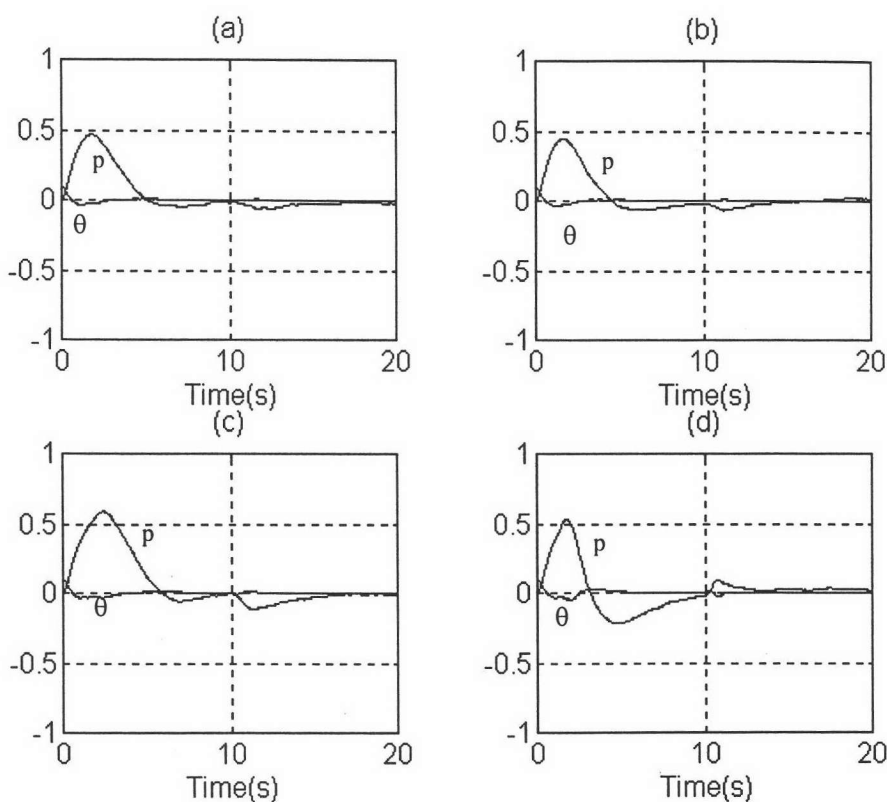
ใส่ตัวกรองคาลมานแบบต่าง ๆ (ขึ้นอยู่กับลักษณะของสัญญาณรบกวน) เข้ากับระบบเพื่อประมาณตัวแปรสถานะ แล้วนำตัวแปรสถานะที่ประมาณได้ป้อนกลับเข้าสู่ตัวชดเชยแบบล้าหน้า หลังจากนั้นทดสอบใส่สัญญาณรบกวนเพื่อดูผลเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่มีตัวกรองคาลมาน

ผลของตัวกรองคาลมานต่อสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบชนิดขาวแบบเกาส์และความคลาดเคลื่อนเนื่องการวัดชนิดสีแบบเกาส์

ใช้ตัวชดเชยชนิดล้าหน้าตัวเดิมควบคุมระบบจำลอง และปรับปรุงตัวกรองคาลมานให้สามารถใช้ได้กับสัญญาณรบกวนสีแบบเกาส์ด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น จากนั้นหาผลตอบเมื่อมีสัญญาณรบกวนและเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบเพื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่เป็นสัญญาณรบกวนขาวแบบเกาส์

1. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

หามุมของก้านและตำแหน่งรถโดยใช้ตัวควบคุมชดเชยตัวเดิม แต่ปรับปรุงตัวกรองคาลมานให้สามารถใช้ได้กับสัญญาณรบกวนสีแบบเกาส์ ซึ่งใช้ค่าพารามิเตอร์ $Q(k)$ ตามค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบซึ่งกำหนดให้เป็น 0.1 นิวตันกำลังสอง 0.5 นิวตันกำลังสอง 1.0 นิวตันกำลังสอง และ 1.5 นิวตันกำลังสอง ได้ผลดังรูป 3.21

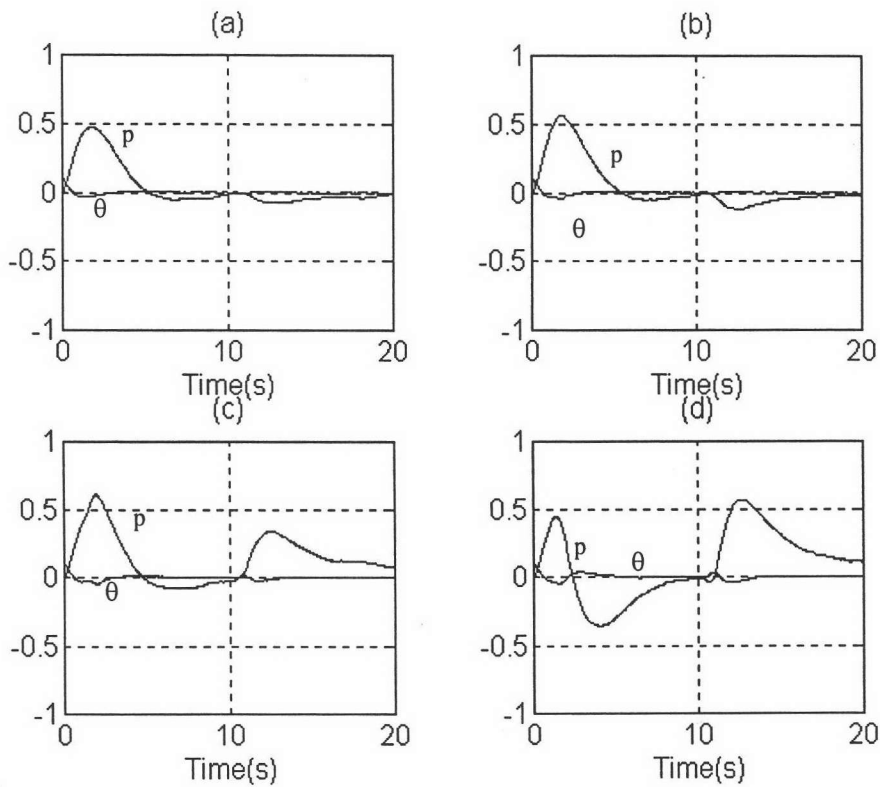

รูปที่ 3.21 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมานในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้าน และผลของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดกับระบบดังนี้ (a) $0.1 N^2$, (b) $0.2 N^2$, (c) $0.4 N^2$, (d) $0.5 N^2$

จากรูปที่ 3.21 ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ (เปรียบเทียบกับรูปที่ 3.10) เมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมีค่ามากขึ้นระบบยังคงสามารถควบคุมได้และมีผลของสัญญาณรบกวนน้อยกว่าเมื่อไม่มีตัวกรองกาลมาน เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่สัญญาณรบกวนมีลักษณะชนิดขาวแบบเกาส์ จะเห็นได้ว่าความสามารถในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลงเล็กน้อย

ทำการทดสอบตัวกรองกาลมาน โดยกำหนดให้การออกแบบตัวกรองกาลมานใช้ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านเท่ากับ 0.2 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบโดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลายๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.22

จากรูปที่ 3.22 จะเห็นได้ว่าเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับที่กำหนดไว้ในการออกแบบตัวกรองกาลมาน ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่ามากขึ้นคุณสมบัติในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลง

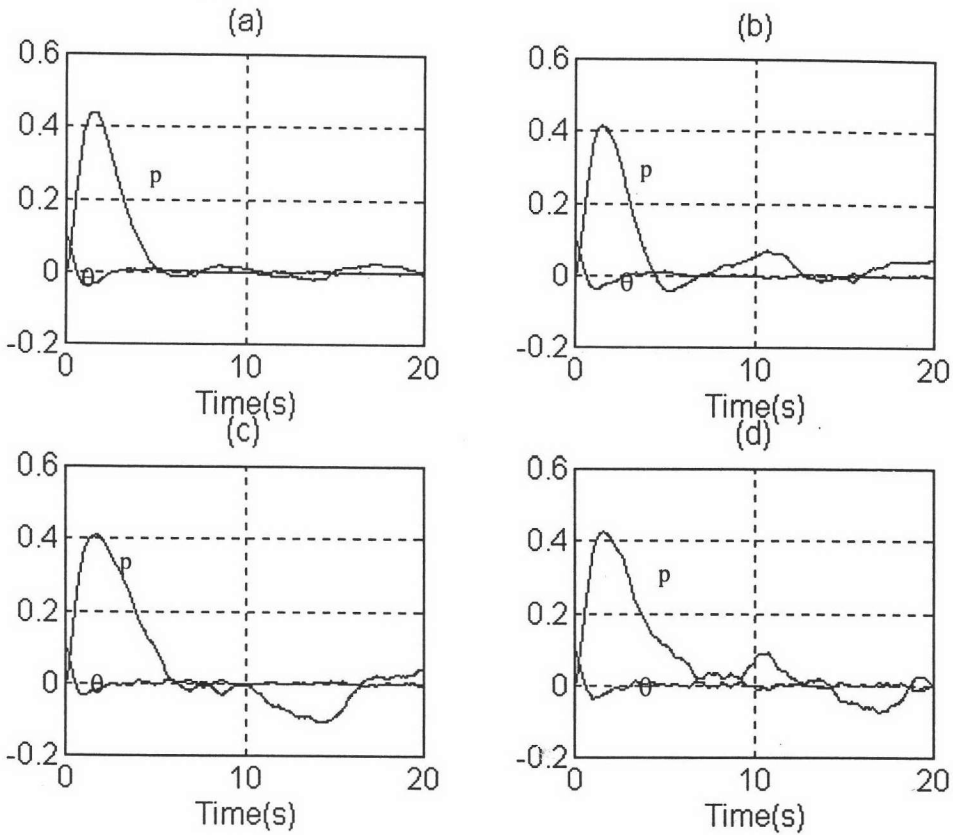
รูปที่ 3.22 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมาน (ออกแบบที่ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.2 N^2) ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและผลของความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลายค่า (a) 0.1 N^2 , (b) 0.2 N^2 , (c) 0.4 N^2 , (d) 0.5 N^2

จากผลการทดลองดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณสมบัติการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานลดลงเมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนมากขึ้น

2. ผลของสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

ทำการทดลองเช่นเดียวกับกรณีที่มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านแต่เปลี่ยนให้สัญญาณรบกวนเกิดขึ้นจากลักษณะพื้นที่ขรุขระและมีสัญญาณรบกวนตลอดเวลา (เปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนในการออกแบบตัวกรองกาลมานตามสัญญาณรบกวนที่เข้าสู่ระบบจริง) ได้ผลดังรูปที่ 3.23

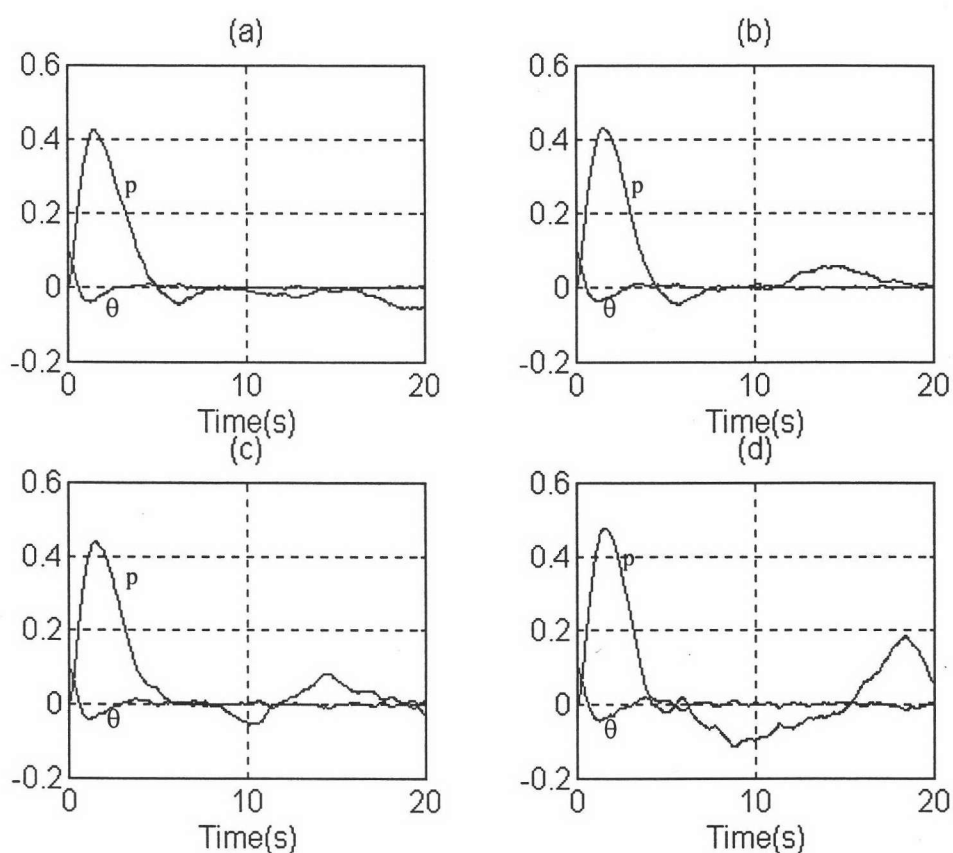
จากรูปที่ 3.23 ตัวกรองกาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนได้ แต่ผลที่ได้ใกล้เคียงกับกรณีที่ไม่มีตัวกรองกาลมาน คือสัญญาณรบกวนจะเพียงแต่ทำให้ก้านแกว่งอยู่รอบ ๆ จุดสมดุล ทั้งนี้เนื่องจากสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระมีผลโดยตรงต่อตำแหน่งของก้าน

รูปที่ 3.23 แสดงผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมานในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบดังนี้ (a) $0.1 N^2$ (b) $0.5 N^2$ (c) $1.0 N^2$ (d) $1.5 N^2$

ทำการทดสอบตัวกรองกาลมาน โดยกำหนดให้ใช้ตัวกรองกาลมานที่กำหนดให้ความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระเท่ากับ 0.5 นิวตันกำลังสอง แล้วทำการทดสอบระบบ โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเนื่องจากลักษณะของพื้นที่ขรุขระหลายๆ ค่า ได้ผลดังรูปที่ 3.24

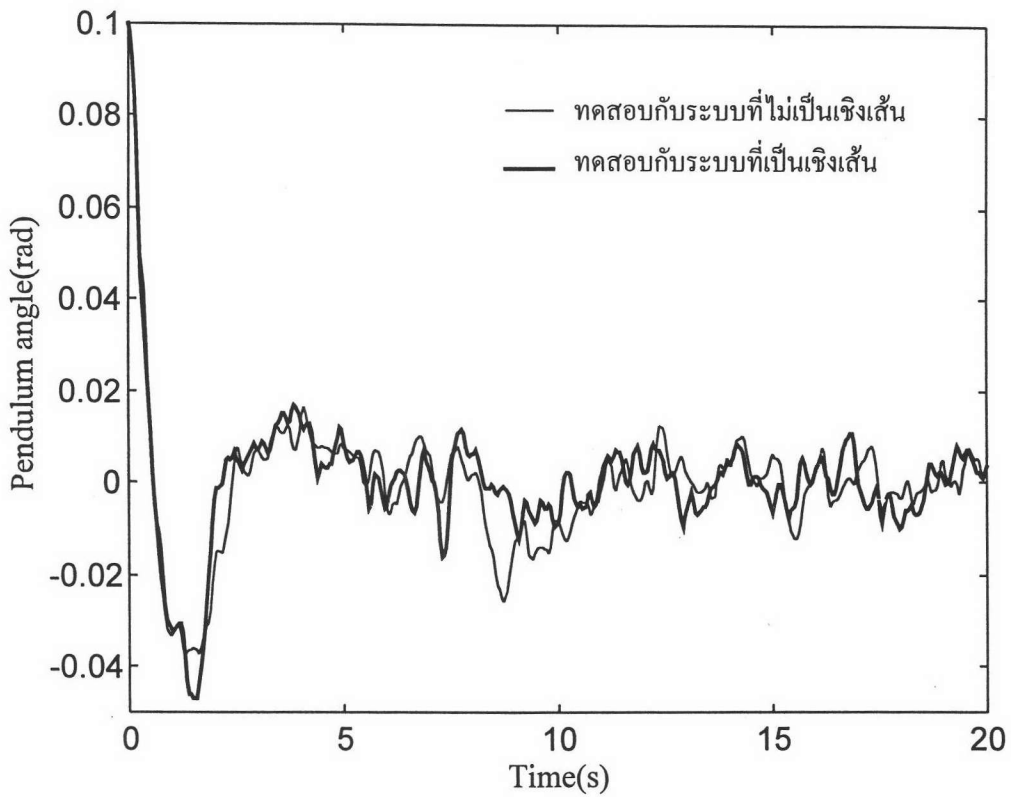
จากรูปที่ 3.24 เมื่อเปรียบเทียบกับรูปที่ 3.23 จะเห็นว่าเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเพิ่มมากขึ้นคุณสมบัติในการลดผลสัญญาณรบกวนของตัวประมาณตัวแปรสถานะลดลง คือทำให้ระบบแกว่งอยู่รอบจุดสมดุลในขนาดที่ใหญ่ขึ้นเมื่อความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบมีค่ามากขึ้น

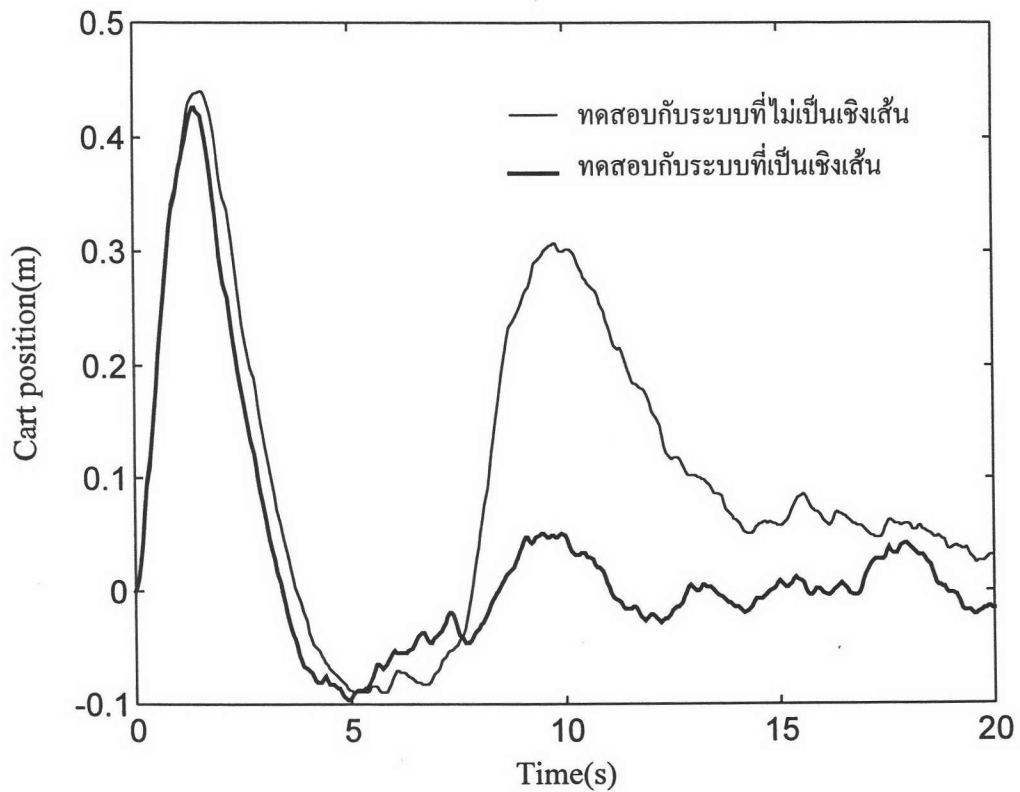
รูปที่ 3.24 ผลตอบของระบบที่ใช้ตัวกรองกาลมาน(ออกแบบที่ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนเท่ากับ 0.5 N^2) ในการลดสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด โดยเปลี่ยนค่าความแปรปรวนหลายๆ ค่า (a) 0.1 N^2 (b) 0.5 N^2 (c) 1.0 N^2 (d) 1.5 N^2

การลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานเมื่อระบบมีความไม่เป็นเชิงเส้น

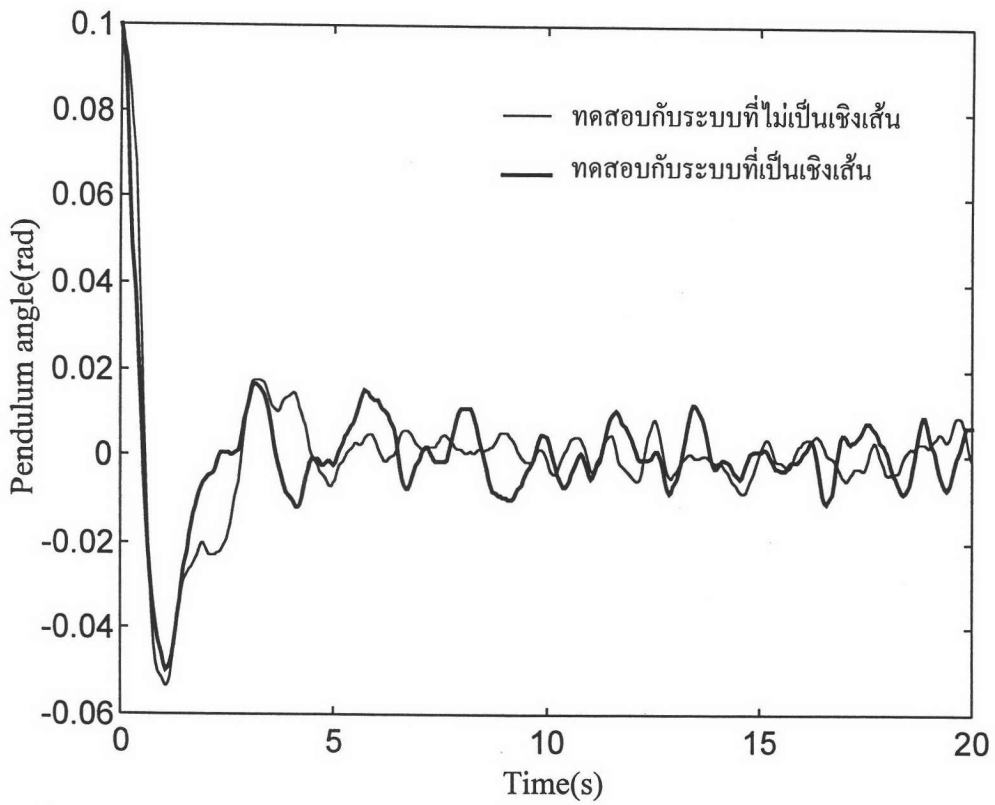
เนื่องจากการออกแบบตัวกรองกาลมานจะต้องทำการแปลงแบบจำลองของระบบที่อยู่ในรูปแบบไม่เป็นเชิงเส้นให้อยู่ในรูปแบบเชิงเส้นก่อน หลังจากนั้นจึงออกแบบคาลมาลฟิลเตอร์จากแบบจำลองที่เป็นเชิงเส้นที่ได้ ในหัวข้อนี้จะทำการทดสอบประสิทธิภาพการลดผลสัญญาณรบกวนของตัวกรองกาลมานเมื่อใช้กับระบบที่เป็นเชิงเส้นและไม่เป็นเชิงเส้น โดยกำหนดให้สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดเป็นชนิดขาวแบบเกาส์ ทดสอบกับระบบที่เป็นเชิงเส้นและไม่เป็นเชิงเส้น โดยกำหนดให้มีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดที่มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 0.2 นิวตันกำลังสองและมีค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดได้ผลดังรูปที่ 3.25 และ 3.26 และทดสอบโดยกำหนดให้ระบบมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระที่มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 0.5 นิวตันกำลังสองและมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดได้ผลดังรูป 3.27 และ 3.28

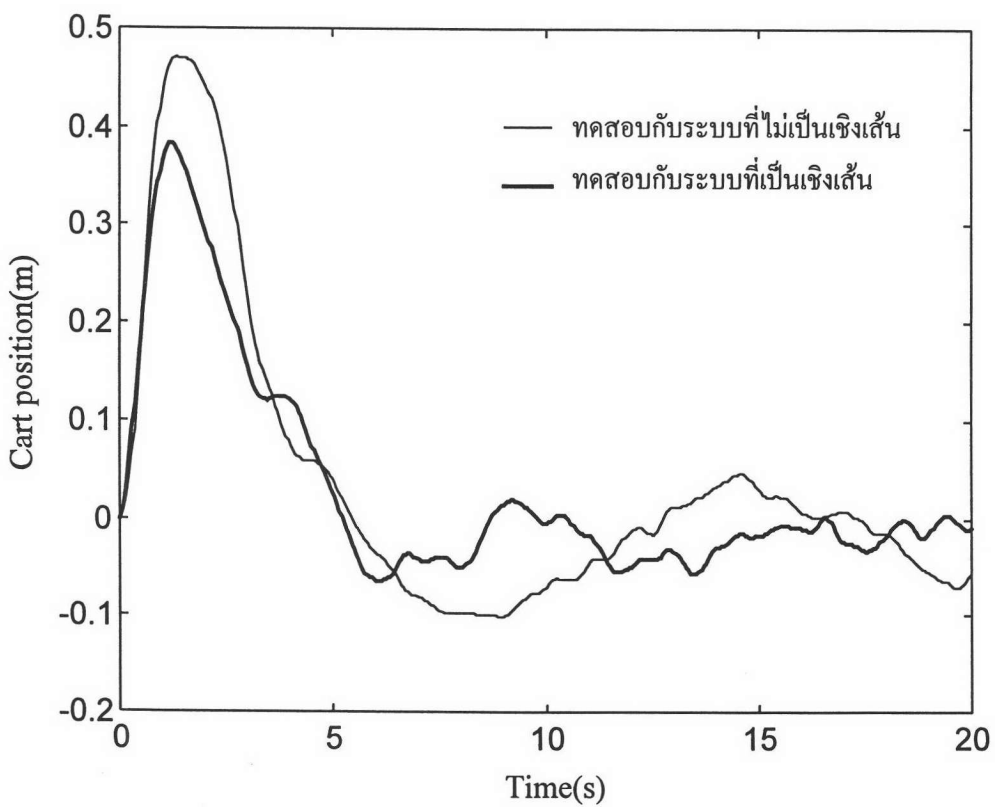
รูปที่ 3.25 มุมของก้านเมื่อระบบมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

รูปที่ 3.26 ตำแหน่งรถเมื่อระบบมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

รูปที่ 3.27 มุมของก้านเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

รูปที่ 3.28 ตำแหน่งรถเมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัด

จากรูปที่ 3.25 3.26 3.27 และ 3.28 จะเห็นได้ว่ากราฟมูมของก้านและตำแหน่งของรถเมื่อทดสอบกับระบบที่เป็นเชิงเส้นในกรณีทดสอบต่าง ๆ จะมีลักษณะเรียบและแกว่งน้อยกว่าเมื่อใช้ตัวรองคาลมานกับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น

กำหนดให้ J_t เป็นค่าความแปรปรวนของผลต่างระหว่างมูมของก้านในกรณีที่ไม่มีสัญญาณรบกวนและมูมของก้านในกรณีที่มีสัญญาณรบกวน และ J_p เป็นค่าความแปรปรวนของผลต่างระหว่างตำแหน่งรถในกรณีที่ไม่มีสัญญาณรบกวนและตำแหน่งรถในกรณีที่มีสัญญาณรบกวน พิจารณาค่า J_t และ J_p เมื่อใช้ตัวรองคาลมานกับระบบที่เป็นเชิงเส้นและไม่เป็นเชิงเส้นดังตาราง 3.1 และ 3.2

ตารางที่ 3.1 แสดงค่า J_t และ J_p เมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากลมพัดก้านและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

ชนิดของระบบที่ทดสอบ	$J_t(\times 10^{-5})$	$J_p(\times 10^{-5})$
ระบบที่เชิงเส้น	2.3738	51.0840
ระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น	4.2784	270.0000

ตารางที่ 3.2 แสดงค่า J_t และ J_p เมื่อมีสัญญาณรบกวนเนื่องจากพื้นขรุขระและความคลาดเคลื่อนจากการวัด

ชนิดของระบบที่ทดสอบ	$J_t(\times 10^{-5})$	$J_p(\times 10^{-5})$
ระบบที่เชิงเส้น	3.8643	54.3300
ระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น	4.5125	220.0000

จากตารางจะเห็นได้ว่าค่า J_t และ J_p ของในกรณีที่ทดสอบตัวรองคาลมานกับระบบเชิงเส้นจะมีค่าน้อยกว่ากรณีที่ทดสอบกับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น ซึ่งหมายความว่าตัวรองคาลมานยังคงรักษาประสิทธิภาพในการลดผลของสัญญาณรบกวนได้ดี เมื่อใช้กับระบบที่เป็นเชิงเส้น แต่ประสิทธิภาพในการลดผลของสัญญาณรบกวนจะลดลงเมื่อนำตัวรองคาลมานไปใช้กับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น

สรุป

จากการทดสอบตัวชดเชยชนิดล้าหน้าที่มีการปรับค่าพารามิเตอร์แบบเหมาะสมที่สุด และใช้ตัวรองคาลมานในการลดผลของสัญญาณรบกวน จะเห็นได้ว่าตัวควบคุมดังกล่าวสามารถควบคุมก้านให้ตั้งอยู่ในตำแหน่งตรงและสามารถควบคุมตำแหน่งรถได้ และตัวรองคาลมานสามารถลดผลของสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นกับระบบและความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการวัดได้

เนื่องจากการควบคุมก้านที่อยู่บนรถให้ตั้งตรงเป็นระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นทำให้ตัวชดเชยซึ่งออกแบบจากแบบจำลองเชิงเส้นสามารถทำงานได้ดีในช่วงค่าเงื่อนไขเริ่มต้นที่อยู่ใกล้ ๆ กับจุดทำงาน ถ้าค่า

เงื่อนไขเริ่มต้นของระบบอยู่ห่างจากจุดทำงานมาก ๆ จะทำให้ประสิทธิภาพของการควบคุมลดลงและอาจทำให้ระบบไม่เสถียรได้ นอกจากนี้ประสิทธิภาพการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองคาลมานยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสองประการดังนี้

1. ค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวน เมื่อค่าความแปรปรวนของสัญญาณรบกวนที่เข้าสู่ระบบจริงไม่ตรงกับค่าความแปรปรวนที่ใช้ในการออกแบบตัวกรองคาลมาน จะทำให้ประสิทธิภาพในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองคาลมานลดลง
2. ผลเนื่องจากระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น เนื่องจากการออกแบบตัวกรองคาลมานออกแบบจากระบบที่เป็นเชิงเส้น เมื่อนำตัวกรองคาลมานที่ได้มาใช้กับระบบที่ไม่เป็นเชิงเส้นจึงทำให้ประสิทธิภาพในการลดผลของสัญญาณรบกวนของตัวกรองคาลมานลดลง